

Evaluatie en doorontwikkeling

Thuis in Dalfsen

Over de integratie en participatie van
statushouders

oktober 2019

Inhoud

Inleiding	2
1 Evaluatie plan van aanpak ‘Thuis in Dalfsen	3
1.1 <i>Feitelijke terugblik: wat hebben we gedaan op de verschillende thema’s?</i>	3
1.1.1 Ontvangst en eerste stappen bij vestiging in Dalfsen	3
1.1.2 Taal, inburgering, participatie en werk	3
1.1.3 Onderwijs en voorschoolse voorzieningen.	6
1.1.4 Integratie in de buurt, wijk of dorp	7
1.1.5 Preventie, begeleiding en hulpverlening	7
1.2 <i>Cijfers en onderzoek</i>	10
1.2.1 Huisvesting en eerste stappen na vestiging in de gemeente	10
1.2.2 Inburgering	11
1.2.3 Sociale en maatschappelijke participatie	12
1.2.4 Uitstroom van statushouders richting werk en studie	13
1.2.5 Onderzoek ‘Werken aan Werk’ Windesheim	16
1.3 <i>Ervaringen van stakeholders</i>	17
1.3.1 Statushouders	17
1.3.2 Samenwerkende organisaties.....	18
1.4 <i>Samenvatting en conclusies</i>	20
2 Nieuwe inburgeringswet	22
2.1 <i>Wettelijke kaders</i>	22
2.1.1 Brede intake	22
2.1.2 Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP)	22
2.1.3 Maatschappelijke begeleiding	23
2.1.4 Leerroutes inburgering	23
2.1.5 Bovenlokale samenwerking en inkoop door gemeenten	24
2.1.6 Ontzorgen.....	24
2.1.7 Handhaving	24
2.1.6 Bestuurlijke afspraken.....	24
2.2 <i>Regionale samenwerking en te nemen stappen tot 1-1-2021.</i>	24
3 Aandachtspunten voor de komende jaren	26
3.1 <i>Inhoudelijke aandachtspunten</i>	26
3.1.1 Visie ‘Thuis in Dalfsen’ en uitgangspunten Transformatie Sociaal Domein.....	26
3.1.1 Brede intake en PIP	26
3.1.2 Inburgering, participatie en werk	27
3.1.3 Preventie, zorg en welzijn	28
3.2 <i>Financieel kader</i>	30
3.3 <i>Sturen en meten</i>	31
Bijlage 1 Overzicht van uitgevoerde acties 2017-2019	32
Bijlage 2: infographic KIS arbeidsparticipatie statushouders	33

Inleiding

Begin 2017 heeft de gemeenteraad het plan van aanpak 'Thuis in Dalfsen' vastgesteld. Dit plan was een concreet uitvoeringsplan om een stimulans te geven aan de participatie en integratie van statushouders in onze gemeente. Het plan heeft ons, mede dankzij de samenwerking met de verschillende organisaties die werkzaam zijn voor statushouders en de inbreng van de participatieraad, de 'VluchtelingenWerk Award 2017' opgeleverd.

Een groot deel van de actiepunten is uitgevoerd en het is tijd de balans op te maken. Wat gaat goed, wat kan beter? En wat betekent de nieuwe inburgeringswijze voor de statushouders in Dalfsen en onze werkwijze? In deze evaluatie blikken wij terug op de afgelopen jaren (hoofdstuk 1), waarbij we ook kijken naar de beschikbare cijfers, het onderzoek van Windesheim 'Werken aan Werk' en de ervaringen van statushouders, de samenwerkende organisaties en de participatieraad. In hoofdstuk 2 kijken we naar de nieuwe inburgeringswet die (vooralsnog) per 1 januari 2021 in werking treedt. In het laatste hoofdstuk komen deze twee hoofdstukken samen in een aantal aandachtspunten voor de toekomst (hoofdstuk 3).

Visie plan van aanpak 'Thuis in Dalfsen'

Om de evaluatie in de goede context te plaatsen, is het goed om hier nog even de visie uit het plan van aanpak 'Thuis in Dalfsen' te herhalen.

In 2017 hadden wij de volgende visie opgesteld:

De gemeente Dalfsen en betrokken organisaties spannen zich in voor optimale randvoorwaarden waarin vergunninghouders zo snel en zo goed mogelijk kunnen integreren en naar vermogen kunnen meedoen in de Nederlandse en lokale samenleving.*

Daarvoor:

- is **maatwerk** nodig, waarbij gelijke situaties vragen om een gelijke aanpak, en verschillende situaties ook verschillend kunnen worden behandeld. Dit betekent ook dat de inburgeringstrajecten waar de gemeente regie op voert, op maat gesneden zullen zijn.
- wordt uitgegaan van de **talenten, vaardigheden, drijfveren en de eigen kracht** van mensen.
- zetten we in op een **zo snel mogelijke taalverwerving** van vergunninghouders, van jong tot oud. Het spreken van de Nederlandse taal is immers een vereiste om een baan te kunnen krijgen en te kunnen integreren.
- zetten we in op **vrijwilligerswerk, taalstages en werkervaringsplekken** voor vergunninghouders, zo snel mogelijk na huisvesting in Dalfsen. Dit om de integratie te bevorderen, de kans op werk te vergroten en verveling en sociaal-psychische problematiek te voorkomen.
- zetten we in op **preventie en laagdrempelige ondersteuning** om mogelijke problemen die (zijn of kunnen) ontstaan bij gezinnen en individuen vroegtijdig te herkennen en op in te kunnen spelen. Daarbij zijn thema's als gezondheid en financiën in ieder geval van belang.
- is **draagvlak nodig onder inwoners**. Daarom willen we ontmoeting en verbinding in de buurt en kern stimuleren en faciliteren. We hebben de overtuiging dat dit mogelijke vooroordelen kan voorkomen en dat dit de kans op een succesvolle integratie vergroot.
- is het van belang om bij de uitvoering **vergunninghouders zelf zoveel mogelijk te betrekken**.

* In het plan van aanpak spraken wij over vergunninghouders, de (sinds enkele jaren) formele term voor vluchtelingen met een verblijfsvergunning asiel. Omdat wij merken dat deze term in de praktijk door niemand gebruikt wordt en de wetgever in haar memorie van toelichting inmiddels ook weer een andere term hanteert (asielstatushouders), houden wij in deze evaluatie de meest gangbare term aan: statushouders.

1 Evaluatie plan van aanpak ‘Thuis in Dalfsen

1.1 Feitelijke terugblik: wat hebben we gedaan op de verschillende thema’s?

In het plan van aanpak hebben we op een vijftal thema’s acties benoemd voor de periode 2017 en 2018. In de tabel in bijlage 1 is te zien welke acties wel, deels of niet zijn uitgevoerd. Hieronder gaan we per thema in op de meest interessante ontwikkelingen van de afgelopen twee jaar en de redenen voor het niet (kunnen) uitvoeren van een aantal acties.

1.1.1 Ontvangst en eerste stappen bij vestiging in Dalfsen

Afstemming over informatievoorziening en ontwikkelen folder.

In 2017 is via Saam Welzijn met statushouders besproken welke informatie zij graag hadden willen hebben voordat zij naar Dalfsen waren gekomen. Statushouders gaven aan dat zij al zoveel informatie hebben gekregen op het AZC, dat het toevoegen van nog meer informatie niet veel toegevoegde waarde zou hebben (blijft niet hangen). Veel algemene informatie over wonen, werken en leven in Nederland wordt al via folders van onder andere VluchtelingenWerk in hun eigen taal meegegeven.

Informatie over de mogelijkheden tot inburgering en participatie in Dalfsen komt het beste binnen via de persoonlijke gesprekken met de begeleider van VluchtelingenWerk of de gemeente. Er is daarom ook geen folder ontwikkeld. Een andere reden is, dat deze moeilijk up-to-date te houden is. We hebben ons dan ook beperkt tot de sociale kaart (zie 1.5).

Eén brede intake en plan van aanpak

Samen met VluchtelingenWerk hebben we begin 2017 proces- en werkafspraken gemaakt om een gezamenlijke brede intake en een gezamenlijk plan van aanpak op te stellen voor de statushouder, dat ingaat op alle leefgebieden.

In de praktijk bleek het heel lastig om één gezamenlijke intake te doen om vervolgens het plan van aanpak op te stellen. De meeste statushouders hebben, wanneer zij net in Dalfsen zijn, meer gesprekken en tijd nodig om op de verschillende leefgebieden doelen voor zichzelf te kunnen stellen. Gezien de tijdsbelasting voor zowel de consulent als de (vrijwillige) maatschappelijke begeleider is het niet haalbaar om deze gesprekken gezamenlijk te doen. Daarom zijn andere afspraken gemaakt, waarbij VluchtelingenWerk de voorbereidende gesprekken voert. Daarbij is de afspraak nog steeds dat er één plan van aanpak wordt opgesteld met de statushouder, die met de consulent werk en inkomen wordt besproken en waarbij de voortgang regelmatig wordt geëvalueerd samen met de consulente en de maatschappelijk begeleider.

Deze werkwijze heeft nog steeds veel aandacht nodig. Hoewel er korte lijnen zijn en de samenwerking positief verloopt, blijkt het toch lastig om tijdig en gezamenlijk één trajectplan met de statushouder te bespreken, die de basis vormt voor de begeleiding vanuit gemeente én VluchtelingenWerk.

1.1.2 Taal, inburgering, participatie en werk

Afstemming over voortgang inburgering.

Het was in 2017 en 2018 heel lastig om gegevens over de voortgang van de inburgering te krijgen in verband met de privacywetgeving. Eind 2018 was een rapportage die op individueel niveau via of met toestemming van de inburgeraar zelf opgevraagd kon worden, het hoogst haalbare. Inmiddels zijn wij (door de komst van de nieuwe Wet Inburgering) met een aantal taalaanbieders nieuwe afspraken aan het maken waardoor we wel een overzicht kunnen krijgen van de voortgang van alle inburgeraars uit de gemeente. Dit wordt nu opgepakt zodat dit ook in lijn is met de AVG.

De beperkte schaalgrootte zorgt ervoor, dat het in Dalfsen soms lang kan duren voor er lokaal weer een nieuwe inburgeringsgroep start, zodat mensen soms te lang moeten wachten. Bij de voorbereiding van de nieuwe wet inburgering zullen we dan ook goed moeten kijken naar wat we lokaal, wat subregionaal en wat regionaal georganiseerd moet worden. Bij een laag blijvende taakstelling zal een lokaal aanbod dan ook niet wenselijk zijn.

Taalactiviteiten

In Dalfsen, Nieuwleusen en Lemelerveld kunnen inburgeraars naar 'Koffie en Taal'. Dit is een activiteit waarin inburgeraars met vrijwilligers / vrijwillige taalcoaches Nederlands wordt gesproken. De activiteiten zijn op initiatief van de samenwerkende kerken ontstaan en in samenwerking met Taalpunt en Saam Welzijn uitgegroeid tot een activiteit die in alle drie de kernen in verschillende werkvormen wordt aangeboden. De consultants nemen dit aanbod altijd mee in het gesprek met statushouders en stellen deelname verplicht in het kader van de re-integratieverplichting, als de statushouder nog niet regelmatig deelneemt aan deze activiteit en de voortgang op gebied van taal/inburgering dreigt te stagneren.

Iedere statushouder wordt aangemeld bij Taalpunt. Na aanmelding wordt er een taalcoach gekoppeld of gezocht en als deze niet (direct) voorhanden is wordt ook gekeken naar andere oplossingen, zoals een vaste middag/avond waarop taalcoaches met kleine groepjes met de taal aan de slag gaan. Het Taalpunt kampt regelmatig met een tekort aan vrijwilligers, maar probeert op deze manier te zorgen dat iedereen die wordt aangemeld wel tijdig met de taal aan de slag gaat.

Taalstages

In 2017 zijn we gestart met de taalstages. Doel van de taalstages is dat statushouders de taal sneller leren en daarnaast ook kennismaken met de Nederlandse arbeidsmarkt en werknemersvaardigheden. Een taalstage wordt ingezet voor statushouders van wie verwacht wordt dat zij uiteindelijk richting werk bemiddeld kunnen worden. Bij statushouders voor wie maatschappelijke participatie het hoogst haalbare is door bijvoorbeeld lichamelijke of geestelijke problemen, is vrijwilligerswerk meestal een logischere eerste stap. Taalstages worden vaak maar voor één dagdeel ingezet bij een werkgever, omdat het behoorlijk tijdsintensief is om iemand te begeleiden die nog maar zeer beperkt Nederlands praat.

Een taalstage duurt 3 maanden, waarna verlenging van 3 maanden mogelijk is na evaluatie. Waar mogelijk en zinvol is, wordt een tweede taalstage of een werkstage ingezet. Een deel van de (vaak jonge) statushouders kan na de taalstages doorstromen richting een opleiding of studie als zij een bepaald taalniveau hebben behaald. Vaak volgt vrijwilligerswerk na een taalstage, omdat men dan meer uren kan draaien en dus beter een arbeidsritme kan opbouwen dan bij een taalstage van één of twee dagdelen. Daarnaast beheerst men de taal dan vaak al iets beter en is daardoor beter te matchen aan organisaties en verenigingen die vrijwilligers nodig hebben.

Bij het zoeken naar een taalstage wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met het vak dat een statushouder in het land van herkomst heeft beoefend en/of wat iemand in Nederland wil gaan doen, al is dat niet altijd mogelijk. In dat geval is een taalstage dat niet past nog altijd beter dan niets doen. Taalstageplekken worden gezocht door de consultants, de netwerker Maatschappelijke Ondersteuning of soms ook aangedragen door de vrijwilligers van VluchtelingenWerk. De consultant zorgt voor de kennismaking en regelt het taalstagecontract, is aanspreekpunt voor de werkgever en evalueert na drie en zes maanden de voortgang met het bedrijf en de taalstagiair. [Klik hier voor een indruk van de taalstages.](#)

Aantal opgestarte taalstages	
2017	21
2018	45

De man/vrouw verhouding bij de opgestarte taalstages is ongeveer 65/35. Het zoeken naar en regelen van taalstages is arbeidsintensief, omdat een goede voorbereiding van de werkgever én de statushouder van belang is voor het slagen van het traject. Met toenemende werkdruk de afgelopen jaren waarin de caseload van de consultants statushouders toenam, is het

niet altijd mogelijk geweest om tijdig een taalstage in te zetten op het moment dat dat gezien de voortgang in het traject van de statushouder passend was geweest.

Op basis van de ervaringen van consultants, lijken de taalstages echter zeker hun vruchten af te werpen. De taal gaat vooruit, het sociale netwerk en het zelfvertrouwen wordt vergroot. Statushouders leren werknemersvaardigheden (zoals op tijd komen, hoe je moet overleggen met collega's, hoe je uit jezelf moet vragen hoe dingen werken, etc.). Ook voor de integratie is het goed, zeker als taalstages worden gerealiseerd op plekken waar statushouders met andere dorpsbewoners in contact komen (detailhandel bijvoorbeeld). Statushouders zelf geven aan meer te leren van een taalstage dan van de boeken op school.

Ook uit onderzoek van het kenniscentrum van Integratie en Samenleving (KIS), blijkt dat de combinatie van taalles in combinatie met praktijkervaring de kans op werk vergroot (zie ook de infographic in bijlage 2).

Structuur voor koppelen vraag en aanbod vrijwilligerswerk en buddy's.

We hebben geen aparte structuur gerealiseerd voor het koppelen van vraag en aanbod van vrijwilligerswerk. Door kortere lijnen met organisaties, het vrijwilligerspunt en door de regiefunctie van consultants, lukt het vaak goed om passend vrijwilligerswerk te vinden. Saam Welzijn koppelt af en toe buddy's aan een statushouder, maar dat is geen standaard werkwijze. De jonge statushouders die in beeld zijn bij Saam Welzijn hebben richting jongerenwerkers aangegeven geen behoefte te hebben aan een maatje, zij doen liever mee aan de reguliere activiteiten van het jongerenwerk. De consultants zien echter wel dat er jongeren zijn die geen klankbord hebben wanneer zij vragen hebben (bijvoorbeeld over studie) en merken dat sommige jongeren eenzaam zijn en (individuele) aandacht nodig hebben.

Re-integratie activiteiten

Het e-portfolio programma is onderdeel geworden van het re-integratietraject voor statushouders en wordt ingezet op het moment dat de statushouder (bijna) klaar is om de arbeidsmarkt op te gaan. Tijdens de workshops vullen statushouders een digitaal CV dat meer ruimte biedt om talenten en vaardigheden te presenteren dan een regulier CV. Daarnaast leren statushouders om na te denken over hun vaardigheden en eigenschappen en hoe je deze in een Nederlandse setting het beste kan presenteren. In 2018 waren er 13 deelnemers. Voor elke deelnemer heeft deelname aan de workshop geleid tot een logische vervolgstap (zoals naar studie, werktraject, BBZ traject) of uitstroom naar werk (3 deelnemers).

Daarnaast namen er een aantal statushouders deel aan de pilot Werkfit en Beweeg groep (niet specifiek voor statushouders), waarin zij s'ochtends onder leiding van de buurtsportcoaches sporten/bewegen en 's middags door de loopbaanbegeleider een werkfit training krijgen. Het idee is door letterlijk in beweging te komen, mensen lekkerder in hun vel komen te zitten en daardoor ook beter te bemiddelen zijn richting arbeidsmarkt. Deze pilot moet nog worden geëvalueerd.

Kwartiermaker

We hadden beoogd een kwartiermaker aan te stellen, die bedrijven warm zou draaien voor taal/werkstages of andere trajecten richting werk. Hiervoor hebben we een aanbesteding uitgezet, maar geen inschrijving gekregen die voldeed aan de verwachtingen, waarna we deze zoektocht hebben stopgezet. De taken van de beoogde kwartiermaker zijn o.a. opgepakt door de consultants, die zelf actief naar taalstageplekken zoeken voor hun cliënten, en door de netwerker. Vanuit het werkgeversservicepunt heeft de netwerker samen met haar collega van gemeente Zwolle voor de arbeidsmarktregio Zwolle een plan van aanpak gemaakt om bedrijven en organisaties te enthousiasmeren voor de doelgroep statushouders. Het delen van succesverhalen en beschrijven van de succesfactoren, maakt belangrijk onderdeel uit van de aanpak.

Tot slot

Hoewel er een heleboel goede dingen gebeuren op het gebied van participatie en werk, is het voor statushouders en hun begeleider(s) een uitdaging om alles op het juiste moment in te zetten en een goede invulling van de week te krijgen. Inburgering is verspreid over drie doordeweekse dagen in de week, waardoor het lastig is om te combineren met (vrijwilligers)werk. Wenselijk zou zijn, wanneer

inburgering en participatietrajecten beter op elkaar kunnen aansluiten doordat er vaste momenten voor inburgering zijn die voldoende ruimte overlaten voor taalverwerving in de praktijk of andere relevante activiteiten. Ook avond en/of weekendonderwijs moet tot de mogelijkheden gaan behoren. Daarnaast is het goed te benoemen dat bij deze doelgroep het proces lang niet altijd vlekkeloos verloopt. Er zijn veel hobbels op de weg (qua taal, cultuur, problemen), waardoor er veel begeleiding nodig is voordat iemand de stap durft te zetten bijvoorbeeld richting een taalstage of vrijwilligerswerk. Als statushouders deze drempels eenmaal over zijn, zijn ze er meestal erg blij mee.

Overige activiteiten

Naast de in het plan van aanpak afgesproken activiteiten zijn er op initiatief van vluchtelingen(werk), organisaties of inwoners ook verschillende andere activiteiten georganiseerd. Zo is er bijvoorbeeld het naaiatelier en zijn er in het kader van een taalstage bij de gemeente Dalfsen verkeerslessen georganiseerd voor statushouders. Verder heeft Saam een Digisterker cursus aan statushouders aangeboden, welke de komende periode nog verder op maat gemaakt wordt zodat deze geschikt wordt voor statushouders.

1.1.3 Onderwijs en voorschoolse voorzieningen.

Peuters

Voor statushouderskinderen van 2-4 is het van groot belang dat zij voldoende uren naar een kinderdagverblijf (peuteropvang of dagopvang) gaan, om op die manier de Nederlandse taal te kunnen leren. In de definitie voor een doelgroepkind voor VVE is dan ook toegevoegd dat het risico op taalachterstand te verwachten is als de thuistaal niet Nederlands is. Statushouderskinderen komen dan ook allemaal voor voorschoolse educatie (VVE) in aanmerking. Daar wordt niet altijd gebruik van gemaakt, omdat kinderen al op een dagopvang zitten (vanwege inburgering). Vrijwel alle kinderen van statushouders in de leeftijd 2/2,5 tot 4 bezoeken een voorschoolse voorziening.

Kinderen 4-12

In 2017 is de NT2-klas gestart op basisschool 'De Tweemaster' nadat de klas in Ommen vol raakte. De gemeente is betrokken geweest bij de voortgang en heeft meegedacht over afspraken over uitstroom en integratie op de reguliere school. Verder zijn afspraken gemaakt over leerlingenvervoer. Inmiddels loopt de taakstelling terug en is er nog maar weinig instroom van nieuwe leerlingen in Ommen en in Dalfsen. Daarom heeft het samenwerkingsverband besloten de locatie in Nieuwleusen weer te sluiten. Met ingang van schooljaar 2019/2020 zullen kinderen vanaf +- 6 jaar die nog zeer beperkt Nederlands spreken, instromen in de NT2-klas in Ommen. Gezien de beperkte mogelijkheden die ouders die hier net wonen hebben om hun kinderen zelf te vervoeren naar school, wordt voor deze kinderen in de praktijk altijd leerlingenvervoer geregeld. Bij dit soort zaken, maar ook bij bijvoorbeeld de 10-minutengesprekken, zijn de vrijwilligers van Vluchtelingenwerk vaak de smeerolie in de communicatie met ouders en school. Zo kunnen zij op een later moment nog eens met de statushouder het gesprek met school verder doorspreken en uitleggen hoe het in Nederland werkt.

Uitgangspunt van de NT2 klas is dat kinderen zo snel mogelijk in het reguliere onderwijs stromen. Ieder half jaar wordt de voortgang besproken. Op het moment dat de verwachting is dat een kind na een half jaar zal uitstromen, gaat het kind één dag in de week naar zijn toekomstige klas op de reguliere school.

Kinderen/jongeren 12-18

Kinderen in de middelbare schoolleeftijd die in Dalfsen komen wonen, gaan eerst naar het ISK (internationale schakelklas) om de Nederlandse taal te leren. Daarna stromen zij door naar regulier onderwijs of (wanneer ze ouder zijn) naar bijvoorbeeld een entreeopleiding die jongeren voorbereid op een reguliere opleiding.

In oktober 2019 wordt een workshop 'Vluchtelingenkind in de groep' georganiseerd voor medewerkers van scholen en kinderopvang, zodat pedagogisch medewerkers en leerkrachten handvaten krijgen voor deze doelgroep rondom trauma, ouderbetrokkenheid en cultuurverschillen.

1.1.4 Integratie in de buurt, wijk of dorp

Activiteiten ter bevordering van integratie

Zoals in hoofdstuk 1.2 ook werd aangegeven, wordt er o.a. door Saam Welzijn, VluchtelingenWerk en de kerken veel gedaan om de integratie tussen statushouders en andere inwoners in het dorp te vergroten. Zo zijn er de gezellige avonden, is er in iedere kern een integratiediner/ 'eten met de buurt' georganiseerd en worden in Dalfsen en Lemelerveld via de kerken Nederlandse 'opa's en oma's' geworven om in de zomervakantie activiteiten met statushouderskinderen te ondernemen.

De rol van de gemeente is niet zozeer een financiële rol. De gemeente ondersteunt vooral door het verbinden van partijen, het bereiken van de doelgroep en het onder de aandacht brengen van de activiteiten. Bij enkele partijen is behoefte om hierin meer structuur in aan te brengen.

Voor zover wij weten zijn er geen specifieke activiteiten op buurt of straatniveau georganiseerd in het kader van integratie. Wel is er een buurtkamer bij de gereformeerde kerk waar de statushouders in de buurt ook actief voor worden uitgenodigd.

Mogelijk liggen er nog kansen om op buurtniveau het draagvlak te vergroten of de integratie te bevorderen.

Sport

Bij veel statushouders is er behoefte om te gaan sporten, maar is de drempel te groot om zelf naar een sportvereniging te gaan. Ook worden financiële drempels genoemd. De bruggenbouwer van Saam pakt dit soort vragen op samen met onder andere de buurtsportcoaches, waarin vooral wordt gekeken naar aansluiting bij de reguliere sportverenigingen. Zo is een groep statushouders in Dalfsen gaan volleyballen en wordt ook in andere kernen gekeken naar samenwerking met de verenigingen.

Omdat het voor veel mensen (en dus ook statushouders) in een uitkering van belang is om te bewegen en een sociaal netwerk te vergroten, is sporten (vooral in verenigings- of groepsverband) een belangrijk middel om te komen tot participatie en integratie.

Communicatie

We hebben afgelopen jaren niet veel ingezet op algemene communicatie richting inwoners over statushouders, omdat de ervaring is dat met algemene communicatie (website, folders, huis-aan-huis bladen, etc), de informatie niet beklijft of niet gelezen wordt door mensen die geen affiniteit hebben met statushouders en/of andere migranten.

Door SAAM Welzijn en VluchtelingenWerk is in april de activiteit 'bekend maakt bemind' bij een aantal vrijwilligers van SAAM gehouden, waarbij het idee is dat door statushouders zelf hun verhaal te laten vertellen, dit een aantal vooroordelen of drempels in contact wegneemt. Een dergelijke activiteit kan mogelijk ook in buurten worden in gezet.

Ook de woonstichting heeft met bewonersavonden de ervaring dat het heel zinvol kan zijn dat statushouders aanwezig zijn en hun verhaal vertellen. Mogelijk zitten hier aanknopingspunten voor het creëren van een breder draagvlak en het zorgen voor meer onderling contact.

1.1.5 Preventie, begeleiding en hulpverlening

Vroegsignalering

Vrijwilligers van VluchtelingenWerk en Taalpunt zijn door VluchtelingenWerk getraind op het gebied van vroegsignalering. Daarnaast zijn er verschillende afspraken gemaakt zodat eventuele problemen bij statushouders vroegtijdig kunnen worden gesignaleerd en opgepakt:

- statushouders worden vroegtijdig in contact gebracht met Saam Welzijn (bijv. bruggenbouwer), zodat zij deel kunnen gaan nemen aan de activiteiten, een netwerk opbouwen en zij ook in beeld zijn.
- na een jaar begeleiding wordt besproken of de statushouder na de begeleidingsperiode van VluchtelingenWerk voldoende zelfredzaam zijn op financieel gebied of dat er al een ander traject wordt ingezet (thuisadministratie of preventieve schuldhulpverlening).

In de praktijk is de inschatting dat ongeveer driekwart van de statushouders na afronding van de begeleiding nog één of andere vorm van ondersteuning nodig heeft. Dit heeft voornamelijk te maken met de taal die onvoldoende op orde is om binnen het ingewikkelde Nederlandse systeem alle financiële zaken zelf te kunnen regelen. Sommige statushouders krijgen hulp

- van familie, anderen worden begeleid door Humanitas thuisadministratie en sommigen krijgen begeleiding vanuit de Wmo waarin ook de administratie onderdeel van uitmaakt.
- Wanneer er problemen worden gesignaleerd of hulp wordt ingeschakeld bij statushouders die een uitkering ontvangen (bijvoorbeeld door een vrijwilliger van VluchtelingenWerk of de taalcoach), wordt contact op genomen met de consultant van de gemeente zodat deze zicht en regie heeft op de aanwezige ondersteuning in het gezin.

Sociale kaart

Er is in 2017 een sociale kaart opgesteld waarin de relevante activiteiten en diensten voor statushouders zijn beschreven. Deze is begin 2019 geüpdatet en staat op samendoenindalfsen.nl.

Inzet Bruggenbouwer

In 2018 heeft Saam Welzijn een bruggenbouwer aangesteld, die vanuit het welzijnswerk een belangrijke rol speelt in het bereiken, verbinden en ondersteunen van statushouders. De bruggenbouwer heeft verschillende activiteiten opgezet zoals eten met de buurt, een digID cursus voor statushouders en bemiddelt hij bij sportwensen. Hoewel de activiteiten door een steeds bredere doelgroep bezocht worden, heeft de Bruggenbouwer vooral een sleutelrol voor de Arabische/ Syrische statushouders.

Laagdrempelige opvoedondersteuning

Er is in alle drie de kernen een pilotprogramma 'Ouderschapsondersteuning' uitgevoerd door VluchtelingenWerk in samenwerking met Saam Welzijn, die voornamelijk door Syrische ouders is bezocht. Het onderwijssysteem, jeugdgezondheidszorg en opvoeden in twee culturen waren onder andere thema's die met ouders besproken zijn. Dit programma werd positief gewaardeerd door de ouders. Dit programma wordt ook nog aangeboden aan de Eritreeërs.

In 2018 is Homestart gestart. Via Homestart krijgen ouders één keer per week laagdrempelige ondersteuning van een vrijwilliger, die hen helpt bij alledaagse vragen op gebied van opvoeden (in Nederland). Homestart kan overigens ingezet worden bij alle ouders met opvoedingsvragen, dus niet alleen bij statushouders. Tot nu toe zijn er tien gezinnen begeleid in de gemeente, waarvan 7 statushouders.

Interculturele hulpverlening

Veel vrijwilligers en professionals werkzaam in de begeleiding van statushouders zijn getraind in interculturele communicatie en in de achtergronden van met name de Arabische (Syrische) cultuur en de Eritrese cultuur. Het heeft hen vooral inzicht, begrip en praktische handvaten gegeven. Dit soort trainingen voorziet duidelijk in een behoefte en zal ook van tijd tot tijd herhaald moeten worden.

Verder is er een Mindspring groep voor Eritreeërs gestart, een training waarin de mensen o.a. leren om te gaan met stress, verlies en trauma. Deze training is zeer positief gewaardeerd. Problemen werden bespreekbaar en herkenbaar en het maatschappelijk werk is hierdoor laagdrempeliger geworden. We willen deze training dan ook aanbieden aan de Arabisch sprekende groep eind 2019.

We hebben één aanbieder gehad die in de eigen taal begeleiding kon bieden in het kader van de WMO, maar daar hebben we geen contract meer mee. Een regionale organisatie die is gespecialiseerd in de begeleiding (o.a. psychische problematiek) van de doelgroep vluchtelingen/statushouders wordt gemist en/of er zijn hele lange wachtlijsten. Daardoor is het soms zoeken naar de goede vorm van begeleiding. Het maatschappelijk werk wordt voorliggend wel vaak ingezet.

Tolkenvergoeding

De gemeente vergoedt doorgaans geen tolkkosten voor organisaties, omdat het uitgangspunt is dat iedere aanbieder zelf verantwoordelijk is voor een goede communicatie met alle cliënten. Voor gesubsidieerde organisaties die deze kosten niet hebben meegenomen in hun aanvraag, maken wij in bijzondere gevallen een uitzondering. In andere gevallen wordt gekeken naar informele mogelijkheden of andere oplossingen.

Met name in de begeleiding bij psychische klachten is het goed (in eigen taal) kunnen communiceren met de hulpverlener van groot belang om te kunnen werken aan herstel en hier zien we in de praktijk soms toch problemen ontstaan. Dit is overigens geen lokaal probleem.

De rol van vrijwilligers

Bij de begeleiding van statushouders in hun weg naar integratie en participatie, spelen vrijwilligers een onmisbare rol. Denk aan de vrijwilligers van VluchtelingenWerk, Taalpunt, Humanitas, Koffie en Taal, Homestart, het naaiatelier, en vrijwilligers van diverse kortdurende projecten. Door de krapte op de vrijwilligersmarkt lukt het niet altijd om tijdig een vrijwilliger in te schakelen.

Omdat statushouders niet altijd iemand in hun sociale netwerk hebben die kan helpen bij problemen (waarbij je moet weten hoe het werkt in Nederland), worden vrijwilligers regelmatig ook gevraagd om te helpen bij andere zaken dan waarvoor zij zijn ingeschakeld. Aandacht voor het bewaken van de eigen grenzen en/of het verdelen van taken is dan ook van belang.

1.2 Cijfers en onderzoek

1.2.1 Huisvesting en eerste stappen na vestiging in de gemeente

Taakstelling

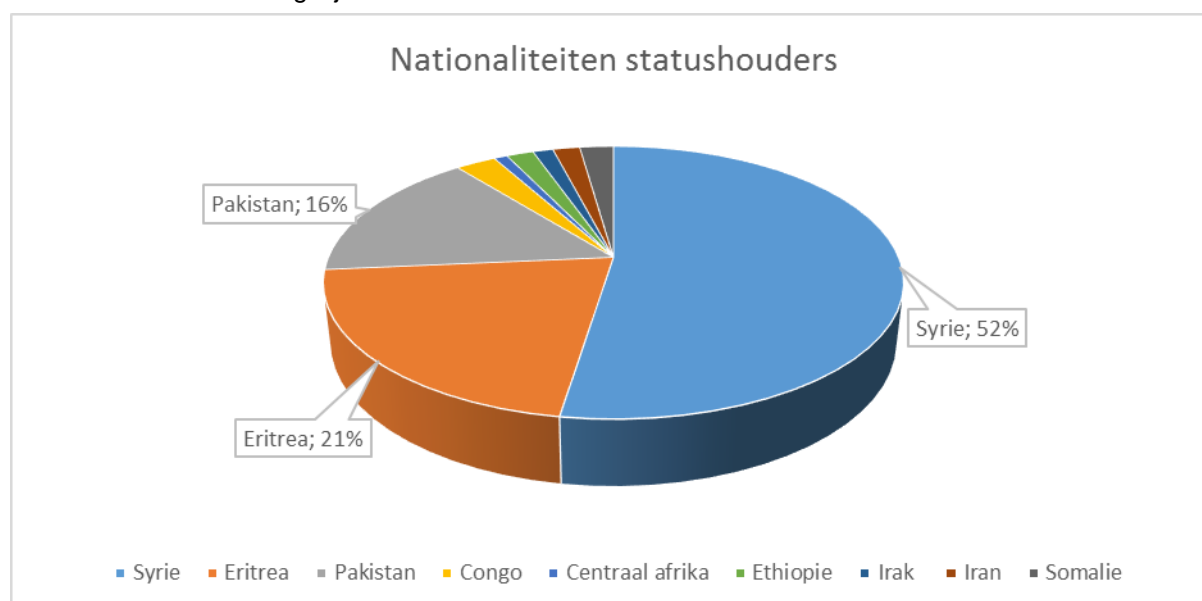
Vluchtelingen die een verblijfsvergunning krijgen, worden evenredig verdeeld over de gemeenten in Nederland. Ieder halfjaar krijgt de gemeente bericht over hoeveel statushouders zij moet huisvesten het komende halfjaar. Dit is de taakstelling.

Na de hoge instroom van vluchtelingen in 2016, is de gemeente nog altijd bezig met het maken van een inhaalslag om aan de taakstelling te kunnen voldoen. In onderstaande tabel is dit te zien:

Jaar	Taakstelling	Achterstand t-1	Realisatie
2016	71	0	44
2017	39	27	46
2018	40	20	45
2019	20	15	20 (d.d. 1-8-2019)

Te zien is, dat binnen de huidige afspraken met de woningstichtingen, wij in staat zijn ongeveer 45 statushouders per jaar te huisvesten (bij een gemiddelde gezinssamenstelling van 2,5 - 3 personen). In 2019 is (door de lagere vluchtelingenstroom richting West-Europa) de taakstelling sterk teruggelopen en de verwachting is nu dat deze in 2020 ook laag zal blijven. De verwachting is dan ook, dat wij de achterstand geheel zullen inlopen en ook in de (nabije) toekomst met de bestaande afspraken aan de taakstelling kunnen gaan voldoen. Eén en ander is ook afhankelijk van het aantal statushouders dat aan Dalfts gekoppeld wordt en de gezinssamenstelling.

Belangrijk daarbij is, dat statushouders zo kort mogelijk hoeven te wachten op een woning. Daarvoor is nauwe samenwerking met de woningstichting. Periodiek krijgt Vechthorst bericht over de benodigde woningen voor de gekoppelde statushouders, zodat zij bij huuropzeggingen kunnen beoordelen of een woning geschikt is om aan te bieden aan de gemeente voor de huisvesting van statushouders. Daarbij wordt niet alleen naar de woning zelf gekeken, maar ook naar de samenstelling van de buurt. Concentratie van statushouders en/of andere migranten in bepaalde straten wordt zoveel mogelijk voorkomen.

Grafiek 2.1 (bron: GBA)

Bovenstaande grafiek is een overzicht van de statushouders die vanaf 2014 tot 2019 in Dalfts zijn komen wonen. Zoals te zien komt meer dan de helft van de statushouders uit Syrië en is ook de groep Eritreeërs relatief groot. Dit komt overeen met het landelijke beeld. In Dalfts is er ook een

grote groep Pakistanen, dat zijn hervestigde gezinnen. Hervestigers zijn vluchtelingen die door de UNHCR en IND worden geselecteerd. Het betreffen vaak gezinnen die in vluchtelingenkampen in uitzichtloze of schrijnende situaties zitten. In 2019 zijn er ook hervestigde Syrische gezinnen in Dalfsen komen wonen.

Intake en plan van aanpak

Realisatie indicatoren plan van aanpak		
<i>Indicator</i>	<i>Doel</i>	<i>Realisatie</i>
% statushouders met een integraal plan van aanpak binnen gestelde termijn	90%	74%
% statushouders die persoonlijk kennis hebben gemaakt met direct omwonenden	90%	85%

Zoals in hoofdstuk 1 aangegeven, vraagt de gezamenlijke intake en het plan van aanpak om verbetering. Overigens is wel met vrijwel alle statushouders een trajectplan opgesteld, maar zij zijn niet allemaal tijdig opgesteld of niet met de gemeente besproken.

1.2.2 Inburgering

In het plan van aanpak zijn geen indicatoren opgenomen over de inburgering, aangezien dit voornamelijk geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en wij hier beperkt zicht op hebben. Omdat we vanaf 2020 wel weer verantwoordelijk worden en wij in de tussenliggende periode willen toegroeien naar onze nieuwe rol, is het wel van belang inzicht te hebben in de huidige cijfers rondom inburgering. Onderstaande gegevens over Dalfsen zijn afkomstig van DUO (peildatum 1-1-2019), die jaarlijks per gemeente rapporteert over de inburgeringsplichtigen.

Start inburgeringsplicht:	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Voldaan	*	12	8	*	0	0
Ontheven	*	*	*	0	0	0
Nog inburgeringsplichtig	*	*	11	32	35	10

* = minder dan 5 (wordt door DUO niet prijsgegeven i.v.m. privacy)

Inburgeringsplichtigen moeten binnen drie jaar hun inburgeringsexamens halen. Uit de cijfers blijkt dat mensen vaak langer nodig hebben. Veel statushouders die de afgelopen jaren zijn ingestroomd, zijn laaggeletterd en hebben nauwelijks opleiding genoten in het land van herkomst. Redenen voor het kunnen aanvragen van verlenging zijn:

- periode van ziekte of zwangerschap
- lang op het AZC moeten wachten op huisvesting waardoor zij nog niet konden starten
- niet binnen drie jaar aan de inspanningsverplichting kunnen voldoen (men moet dan wel aan de helft van de inspanningsverplichting hebben voldaan om uitstel te kunnen krijgen).

We hopen op korte termijn beter inzicht te kunnen krijgen in de voortgang van onze cliënten doordat er met een aantal taalaanbieders nieuwe afspraken kunnen worden gemaakt over het delen van de voortgangsinformatie. Dan kunnen we in sommige gevallen eerder bijsturen wanneer trajecten dreigen te stagneren dan nu het geval is.

Participatieverklaring

In het plan van aanpak is gesteld dat alle inburgeringsplichtigen binnen een jaar na vestiging aan de wettelijke eis voldoen door de participatieverklaring te ondertekenen. Dit is tot nu toe gelukt. De participatieverklaring houdt in dat de inburgeringsplichtige de Nederlandse waarden vrijheid, gelijkheid, solidariteit en participatie begrijpt en respecteert. Om te begrijpen wat deze waarden inhouden, organiseert VluchtelingenWerk in opdracht van de gemeente Dalfsen vier workshops. Onderdeel van deze workshops zijn naast de behandeling van de Nederlandse waarden ook voorlichting over de gezondheidszorg in Nederland, veiligheid (bij voorkeur met een wijkagent) en over werk (door onze netwerker en loopbaanbegeleider).

1.2.3 Sociale en maatschappelijke participatie

In het plan van aanpak hebben wij een aantal doelstellingen geformuleerd ten aanzien van de sociale en maatschappelijke participatie van statushouders. VluchtelingenWerk heeft door dossieronderzoek gekeken in hoeverre deze doelstelling is gehaald bij de statushouders die in 2017 in begeleiding kwamen:

Realisatie indicatoren plan van aanpak		
Indicator	Doel	Realisatie
% kinderen 6-18 jaar (langer dan half jaar in Dalfsen) dat lid is van vereniging of wekelijks deelneemt aan reguliere jeugdactiviteiten	95%	80%
% kinderen van 3-4 jaar dat een voorschoolse voorziening bezoekt	95%	95-100% *
% volwassen statushouders (langer dan half jaar in Dalfsen) dat lid is van een vereniging of wekelijks deelneemt aan reguliere (sociale) activiteiten met autochtonen.	75%	55%
% volwassen statushouders dat na een half jaar na vestiging een taalstage of vrijwilligerswerk doet, een studie volgt of werk(ervaringsplek) heeft.	75%	+/- 50% **

* Van 5% is het niet bekend.

** hierbij is gekeken naar statushouders die 6-12 maanden in Nederland zijn.

Sociale participatie van kinderen

80% van de kinderen van statushouders van 6 tot 18 jaar is een half jaar na vestiging in de gemeente lid van een sport- of culturele vereniging of neemt wekelijks deel aan reguliere jeugdactiviteiten in de gemeente Dalfsen. Met name kinderen in de basisschoolleeftijd integreren vaak snel. Kinderen van 12 jaar en ouder gaan eerst naar een schakelklas (ISK), waardoor ze soms maar weinig in contact komen met Nederlandse jongeren.

Bijna alle kinderen van 3 tot 4 jaar bezoeken een voorschoolse voorziening, waarbij een groot deel al naar de kinderopvang gaat zodra ouders gaan inburgeren. De meeste peuters volgen een VVE-programma van 3 dagdelen. Dit is erg belangrijk om een goede start op de basisschool te kunnen maken.

Sociale participatie van volwassenen

55% van de statushouders ouder dan 18 jaar is na een half jaar na vestiging in de gemeente lid van een vereniging of neemt wekelijks deel aan een reguliere (sociale) activiteit waarin zij contact hebben met autochtone dorpsgenoten.

Er zijn verschillende redenen waarom statushouders niet sporten of deelnemen aan activiteiten. Sommige statushouders vinden het moeilijk te combineren met de inburgering, andere activiteiten en het gezin. Anderen ervaren financiële drempels om bijvoorbeeld te gaan sporten, willen liever een individuele sport beoefenen of vinden het moeilijk om zich bij een vereniging aan te melden. Daarom onderzoekt de bruggenbouwer met de buurtsportcoaches hoe zij in samenwerking met de verenigingen de drempels voor deze doelgroep kunnen verkleinen.

Een andere doelstelling in het plan van aanpak is dat er geen of nauwelijks nieuwkomers zijn die zich in een sociaal isolement bevinden. VluchtelingenWerk zegt hier het volgende over: 'Alle cliënten hebben contacten met familie of landgenoten en het grootste deel heeft ook regelmatig contact met Nederlanders of neemt deel aan activiteiten. Hiermee is onze conclusie dat er weinig of geen cliënten in een sociaal isolement zitten. Snel de taal leren is nodig om ook meer contact met Nederlanders te krijgen.'. Ook de bruggenbouwer geeft aan dat er weinig statushouders zijn in een sociaal isolement.

Hoewel er misschien geen sociaal isolement is, zien de consultants wel statushouders die eenzaam zijn of geen hulpbronnen in hun sociaal netwerk hebben, die bijvoorbeeld enkel heel oppervlakkige contacten hebben met burens. Dat is wel een zorgpunt.

Maatschappelijke participatie

Uitgangspunt van het plan van aanpak is dat statushouders de Nederlandse taal het snelst leren, wanneer zij de taal ook in de praktijk leren en dus niet alleen inburgeringslessen volgen. Onze doelstelling was dat 75% van de statushouders dat 6 maanden in Dalfsen woont, op één of andere

manier participeert in Dalfsen. Daaronder verstaan we vrijwilligerswerk, taalstage, studie (anders dan inburgering) of werk(traject).

Zowel uit eigen cijfers als die van VluchtelingenWerk, blijkt die doelstelling optimistisch en is het percentage statushouders (ingestroomd in peiljaar 2017) dat binnen een half jaar participeert, ongeveer 50%. Gemiddeld genomen duurt het ongeveer 7/8 maanden voordat de statushouder naast de inburgering ook een taalstage of vrijwilligerswerk heeft.

Oorzaak van dit lagere percentage is onder andere dat het in de praktijk vaak enige tijd duurt voordat men kan starten met inburgeren. Voor een taalstage of vrijwilligerswerk is vaak wel een minimale beheersing van de Nederlandse taal nodig, waardoor een vertraging bij de inburgering ook vaak een vertraging voor deelname aan taalstage of vrijwilligerswerk betekent. De meeste statushouders gaan overigens wel vrijwel meteen naar de koffie en taal activiteiten en/of krijgen een taalcoach.

Daarnaast is het, zoals we in hoofdstuk 1 beschreven, door toegenomen werkbelasting niet altijd gelukt een taalstage in te zetten op het moment dat een statushouder daar gezien zijn/haar voortgang aan toe was.

1.2.4 Uitstroom van statushouders richting werk en studie

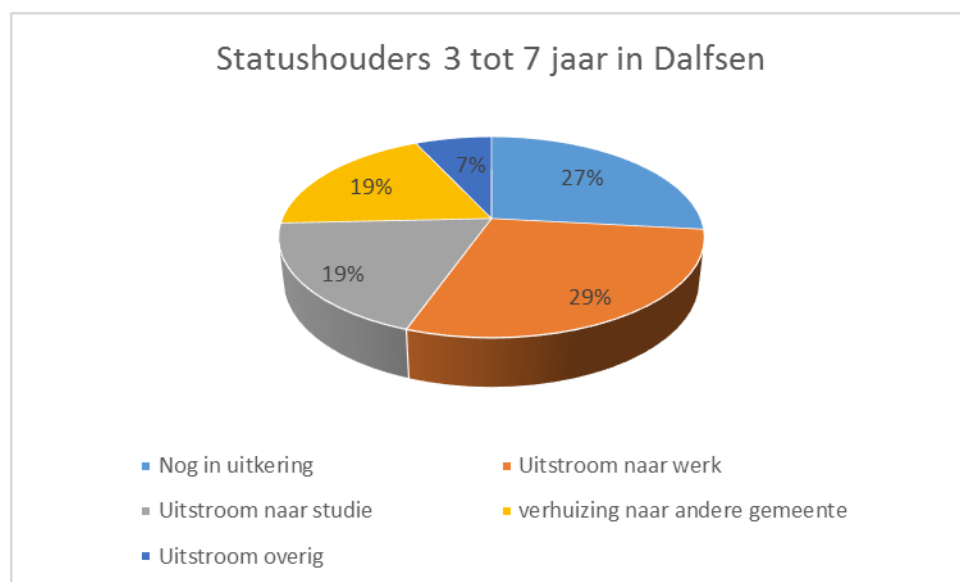
Op 1 januari 2019 bestond 37% van de uitkeringsgerechtigden uit statushouders. Daarmee vormt het een aanzienlijke doelgroep.

In onderstaande tabel en grafiek is te zien hoe we nu scoren op de indicator die in het plan van aanpak is opgenomen ten aanzien van de uitstroom uit het uitkeringenbestand.

Realisatie indicatoren plan van aanpak			
Indicator	1-1-2017	Doel (eind 2020)	Realisatie 1-8-2019
% statushouders (langer dan 3 jaar in Dalfsen) dat uit de bijstand is gestroomd door zelfstandig in inkomen te voorzien	9 - 27% *	40%	29 – 48 %**

* 9 % was uitgestroomd naar werk, 19 % naar studie.

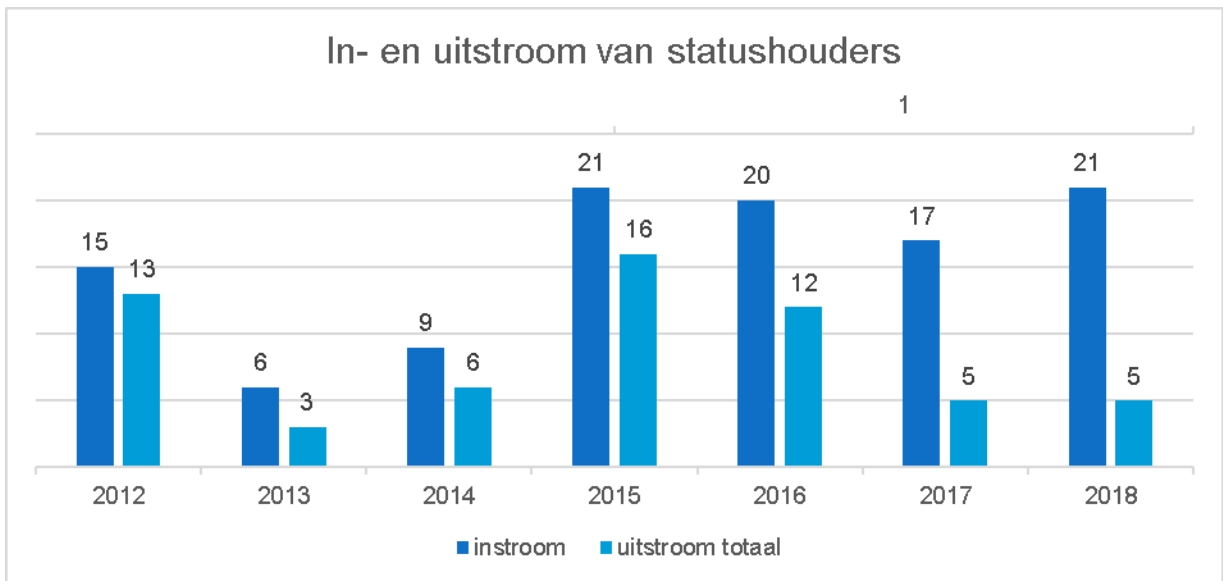
** 29% is uitgestroomd naar werk. 19 % is uitgestroomd naar studie

Grafiek 2.2 (bron: uitkeringsadministratie peildatum 1-8-2019)

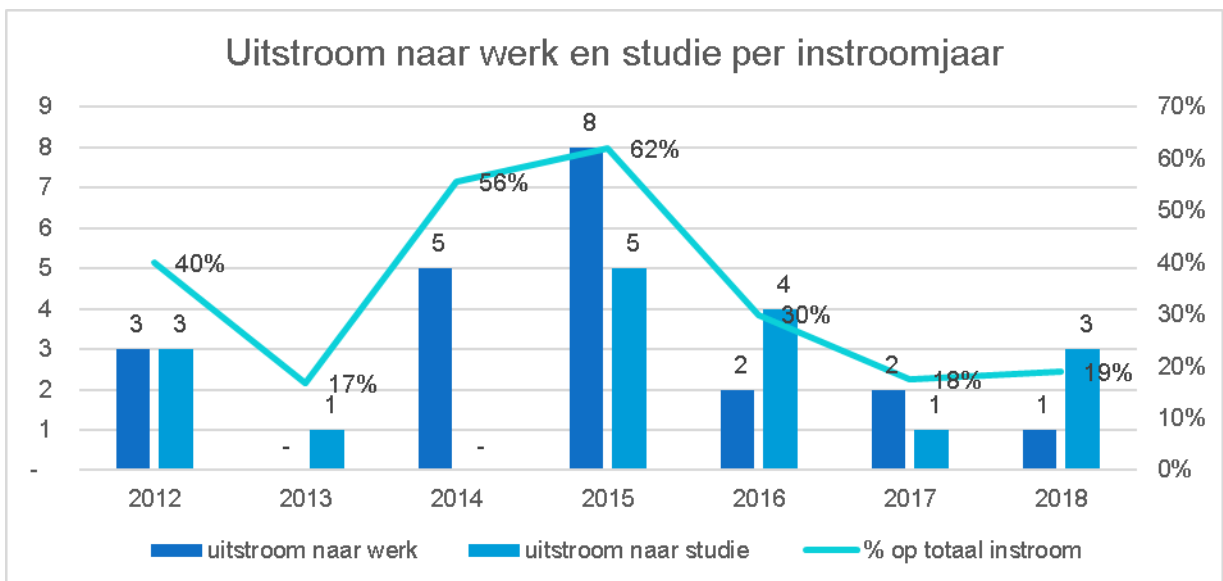
Het lijkt erop, dat we onze doelstelling voor eind 2020 zullen gaan halen, er van uitgaand dat de huidige lijn zich doorzet en dat minimaal de helft van de statushouders die een studie volgt, aansluitend een baan vindt en dus ook duurzaam uit de uitkering stroomt.

Hieronder staan meer cijfers over de in- en uitstroom van statushouders in ons uitkeringenbestand (d.d. 1-8-2019). Hierbij is gekeken naar de statushouders die in de periode 2012 t/m 2018 in Dalfsen zijn komen wonen.

Grafiek 2.3 (bron: uitkeringsadministratie peildatum 1-8-2019)

In grafiek 2.3 staat weergegeven hoeveel van de statushouders die in dat jaar zijn ingestroomd, inmiddels ook weer zijn uitgestroomd. Te zien is dat een groot deel van de statushouders dat hier langer dan 2 jaar woont, inmiddels uit de uitkering is gestroomd. Als we kijken naar de uitstroom richting werk en studie, dan zien we de volgende cijfers:

Grafiek 2.4 (bron: uitkeringsadministratie peildatum 1-8-2019)

Omdat inburgeraars eerst een tijd nodig hebben om de taal te leren, is het vooral goed om te kijken naar de uitstroom van statushouders die in 2016 en daarvoor in Dalfsen zijn komen wonen. Daarbij zien we dat het een groot deel van de statushouders dat hier langer dan drie jaar woont, lukt om uit te stromen richting werk of studie.

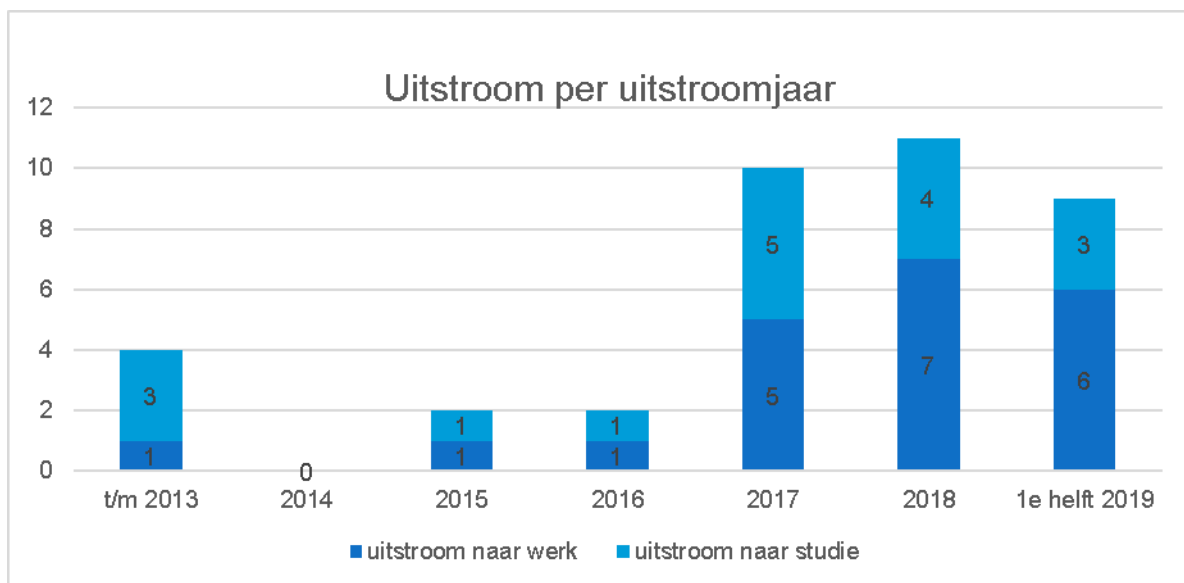
Bij een studie ontvangt de statushouder (onder de 30 jaar) studiefinanciering en ontvangt hij of zij geen uitkering meer. Wanneer de statushouder vervolgens direct aansluitend werk vindt, wordt dit niet geregistreerd. Ook weten we bijvoorbeeld niet van statushouders die zijn verhuisd of om een andere reden geen uitkering meer ontvangen, of zij inmiddels betaald werk hebben. De cijfers zeggen dus alleen iets over de directe uitstroom naar werk. Het is dan ook moeilijk om precies te kunnen aangeven hoeveel procent van de statushouders die zijn ingestroomd, inmiddels in hun eigen inkomen kunnen voorzien.

Als we kijken naar de jaren waarin de meeste uitstroom richting werk of studie is gerealiseerd, dan is dat vooral in de jaren 2017, 2018 en de eerste helft van 2019. Dat heeft grotendeels te maken met de verhoogde instroom vanaf 2015. Echter ook de uitstroom van statushouders die tot en met 2014 zijn ingestroomd, heeft voor een groot deel in 2017 en 2018 plaatsgevonden. Het lijkt erop, dat de intensievere begeleiding van statushouders van de afgelopen jaren en de specifieke activiteiten die zijn ingezet voor deze doelgroepen, hun vruchten afwerpen, in ieder geval in een periode waarin we te maken hebben met krapte op de arbeidsmarkt.

Eritreeërs

Landelijk gezien worden veel problemen ervaren en beschreven als het gaat om de arbeidsparticipatie van Eritreeërs. Dit beeld herkennen wij echter niet, ook zien wij dit niet terug in de cijfers. Van de ingestroomde Eritreeërs vanaf 2015 is tot nu toe 20 % uitgestroomd richting een opleiding en 20% richting een betaalde baan, waarbij bijna alle Eritreeërs langer dan 3 jaar woonachtig in Dalfsen, zijn uitgestroomd richting studie of werk. Veel Eritrese statushouders zijn jonger dan 30 jaar en zijn via een entree-opleiding naar een vervolgopleiding begeleid. Het is nu nog moeilijk te voorspellen of zij na hun opleiding een baan zullen vinden en dus duurzaam uit de uitkering stromen.

Wel herkenbaar is dat Eritrese statushouders een andere aanpak nodig hebben. Veel tijd moet worden geïnvesteerd in het winnen van vertrouwen, waarna een meer sturende aanpak vaak effectiever is dan een motiverende aanpak.

Grafiek 2.5

Cijfers en registratie

Bij alle genoemde cijfers is in de registraties gekeken naar de statushouders die nu een verblijfsvergunning asiel bepaalde of onbepaalde tijd hebben. Statushouders die zijn genaturaliseerd zijn hierin dus bijvoorbeeld niet meegenomen. Zoals ook in de nota 'afstand tot de arbeidsmarkt' is benoemd, hebben wij voor de komende jaren als speerpunt om onze registraties te verbeteren, zodat we, ook voor de doelgroep statushouders, een betere data-analyse kunnen uitvoeren.

¹ In de cijfers zijn klanten die meerdere malen terugkwamen in de uitkering, één keer meegenomen met de meest recente uitkeringssituatie en het jaar van eerste instroom. In enkele gevallen waren statushouders uitgestroomd naar een studie (2 x) of werk (5x) maar weer terug in de uitkering gekomen. Deze uitstroombcijfers zijn niet meegenomen.

1.2.5 Onderzoek 'Werken aan Werk' Windesheim

In de periode april 2018 t/m juni 2019 heeft de gemeente deelgenomen aan het onderzoek 'Werken aan Werk' van de hogeschool Windesheim. Door de aanpakken van een vijftal verschillende gemeenten te onderzoeken proberen de onderzoekers de werkzame elementen in de toeleiding naar werk te definiëren. Gedurende de onderzoeksperiode zijn 17 statushouders gevolgd en zijn 13 van hen geïnterviewd. Daarnaast zijn er intervisiebijeenkomsten geweest met de consultants en loopbaanbegeleiders.

Er is een concept rapport voor Dalfsen opgemaakt met voorlopige conclusies. Definitieve aanbevelingen krijgen wij zodra een vergelijking is gemaakt met de andere deelnemende gemeenten en overige onderzoeken.

Positieven punten uit de aanpak van Dalfsen:

- Integrale aanpak, waarin inburgering, maatschappelijke participatie en arbeidsmarkt participatie als geheel worden gezien.
- Maatwerk en persoonlijke benadering, waarbij kan worden ingegaan op de specifieke positie, wensen, mogelijkheden en beperkingen van de statushouders.
- Nauw contact en regelmatig overleg van betrokken professionals, zodat er een goed beeld is over de statushouders en waar nodig en werkwijze ten aanzien van de specifieke statushouder kan worden bijgesteld, maar ook het gehele project, als dat nodig lijkt.
- Nauw contact met overige stakeholders, zoals inburgeringsscholen, VluchtelingenWerk en de lokale werkgevers
- Aandacht voor bijscholing en deskundigheidsbevordering, met als aantekening dat extra aandacht nodig is om hier ook daadwerkelijk tijd voor te maken
- Taalstages en werkervaringsplekken, om te wennen aan de taal, en de manieren van werken en omgangsvormen op de Nederlandse werkvloer
- Een 'bruggebouwer' om de contacten met het netwerk te versterken.

Aandachtspunten ten aanzien van de aanpak van Dalfsen:

- In de begeleiding van statushouders meer inspelen op de verschillen in kennis en ervaring van statushouders en meer mogelijkheden voor scholing en begeleiding zodat weer teruggekeerd kan worden naar het beroep dat men in het land van herkomst uitoefende.
- Meer tijd en ruimte voor intervisie ten aanzien van de eigen werkwijze (in samenwerking met partners) is wenselijk.
- De hoge ervaren werkdruk van de drie consultants zal door de langdurige trajecten vermoedelijk voorlopig alleen maar groeien (duurzame uitstroom is lager dan instroom).
- Er wordt geen gebruik gemaakt van instrumenten die kunnen aangeven wat het juiste moment is van arbeidstoeleiding.
- Een deel van de statushouders lijkt redelijk geïsoleerd te zijn en heeft onvoldoende (steunend) sociaal netwerk. Uit het onderzoek kwam naar voren dat voor enkele statushouders de consultant het enige aanspreekpunt lijkt te zijn voor vragen of ondersteuning.
- Er is meer aandacht nodig voor de arbeidstoeleiding en integratie van vrouwen.
- Maak meer gebruik van inspirerende voorbeelden van statushouders die al een baan hebben gevonden én goed geïntegreerd zijn.

1.3 Ervaringen van stakeholders

1.3.1 Statushouders

Door aan te schuiven bij de koffie- en taal avonden in Dalfsen en Nieuwleusen hebben wij een aantal statushouders gevraagd naar hun ervaring op een aantal thema's zoals wonen, taal en inburgering en ondersteuning. In Dalfsen waren hier 12 statushouders bij aanwezig, in Nieuwleusen ongeveer 15. Daarnaast hebben wij een aantal vragen gesteld aan deelnemers van de participatieverklaring, waaronder ook woonachtig in Lemeleveld. Hoewel onderstaande informatie niet representatief is, kunnen we wel aangeven welke zaken het meest genoemd zijn door de statushouders die we hebben gesproken.

Positieve punten die genoemd zijn.

- Statushouders vinden Dalfsen een fijne gemeente om te wonen. Statushouders voelen zich welkom, veilig en gezien en vinden de mensen in Dalfsen over het algemeen aardig en behulpzaam.
- Mensen vinden de taalactiviteiten zoals Koffie en Taal en de taalcoach belangrijk en zijn over het algemeen tevreden over de begeleiding en hulpverlening vanuit de verschillende instanties.
- De meeste statushouders geven aan goede contacten te hebben met hun burens.
- Men is tevreden over het basisonderwijs.

Aandachtspunten die genoemd zijn:

- Inburgering: Hierover zijn verreweg de meeste kritische opmerkingen gemaakt. Statushouders geven aan dat er soms ongekwalificeerde of niet professionele docenten voor de klas staan, dat de les niet goed is afgestemd op het niveau, dat er te weinig wordt uitgelegd in de les. Ook geven sommige mensen aan vaker les te willen hebben dan drie keer in de week.
- Mensen willen graag nog meer/vaker contact met andere Nederlanders, vooral om de taal te leren.
- Er zijn een aantal klachten over de woning (onderhoud etc.).
- Sommige vrouwen missen een vrouwelijk aanspreekpunt die wegwijs is in Nederland en kan helpen met vragen.
- Er wordt veel vergeleken met andere gemeenten waar de statushouders familie of bekenden hebben wonen. Daaruit komen een aantal opmerkingen, onder andere over de hoge kosten van de ziektekostenverzekering en de kosten voor het storten van afval.
- mensen in Lemelerveld geven aan duurder uit te zijn dan statushouders in Dalfsen doordat er minder voorzieningen zijn en zij vaker of langer moeten reizen (en dus meer reiskosten moeten maken). Een aantal statushouders wil daarom liever in een ander dorp wonen. Anderen voelen zich juist erg prettig in Lemelerveld en willen er ondanks de hogere reiskosten graag blijven wonen.
- Aansluiten bij reguliere sportvereniging is moeilijk als volwassene. Er zijn niet altijd teams voor mensen zonder ervaring.

Statushouders gaven aan vooral meer informatie te willen over:

- Financiën
- Gezondheid
- Wonen
- Werk zoeken

Om aan deze informatiebehoefte een goede invulling te geven, is het van belang bij statushouders uitgebreider na te gaan welke vragen er op deze thema's zijn. Dit is op deze avonden niet aan de orde geweest.

1.3.2 Samenwerkende organisaties

In het kader van de evaluatie is ook gesproken met VluchtelingenWerk, Humanitas, Saam Welzijn, de Kern en een afgevaardigde van de gereformeerde kerken in Dalfsen. Met deze partijen werken wij samen in de werkgroep statushouders.

Positieve punten:

- Samenwerking met de gemeente (zowel uitvoering, beleid als politiek) en samenwerking tussen partijen.
- Men is positief over de consultants, die niet alleen oog hebben voor de statushouders maar ook een belangrijke vraagbaak zijn voor de vrijwilligers.
- Er is in Dalfsen veel tijd en aandacht voor de statushouders.
- Er is ook oog voor de mentale gezondheid van mensen.
- Activiteiten zoals Koffie en Taal en de ontmoetingsavonden voorzien echt in een behoefte.
- De rol van de bruggenbouwer wordt als positief gezien.

Aandachtspunten:

- Denk bij de begeleiding naar werk nog meer in mogelijkheden en praktische oplossingen
- Bij opstellen persoonlijk plan inburgering en participatie: zorg dat voor vrijwilligers de benodigde informatie voor een goede begeleiding eenvoudig beschikbaar is.
- Aansluiting van bruggenbouwer bij doelgroepen met andere culturele achtergrond mist. Wellicht zou de bruggenbouwer vanuit Saam Welzijn vanuit zijn functie ook een pool van informele bruggenbouwers kunnen opzetten om het bereik te vergroten (bijvoorbeeld vrouwelijke bruggenbouwers en bruggenbouwers uit andere doelgroepen).
- Bij de Eritrese doelgroep is het moeilijk om een informele tolk in te zetten omdat een informeel netwerk vaak ontbreekt.
- Doseer de informatie die een statushouder krijgt bij binnenkomst.
- Heb aandacht voor de jongeren 12-23. Meer contact met Nederlandse jongeren is belangrijk. Zeker jongeren die eerst naar de ISK gaan, hebben in het begin weinig contact met Nederlandse jongeren. Ook jongvolwassen statushouders missen soms contact. (Uit cijfers van het jongerenwerk blijkt dat ongeveer een derde van de jongeren tussen 12-23 in beeld is bij het jongerenwerk).
- Financiële zelfredzaamheid is een punt van aandacht die vaak genoemd is. Voor statushouders zonder kinderen en met een constant inkomen is het op termijn haalbaar zelfredzaam te worden, maar voor gezinnen en andere situaties waarin de inkomenssituatie vaak wisselt, blijft hulp bij toeslagen langdurig nodig. Ook Eritreeërs hebben meer moeite of financieel zelfredzaam te worden. Goed om op dit thema intensiever samen te werken (Humanitas, VluchtelingenWerk, bruggenbouwer, gemeente).
- Er zijn klachten over de inburgering, onder andere over lange wachtlijsten en de geleverde kwaliteit.
- Sommige statushouders vinden het eng om te fietsen of zijn gevallen. Wordt er op een goede manier fietsles geboden of is hier meer aandacht voor nodig?
- In multiprobleem gezinnen waar de begeleiding van VluchtelingenWerk is afgerond, mist soms een 'brede' vrijwilliger die voor het gezin op voor alle vragen/ thema's aanspreekpunt is en naast het gezin staat.
- De gesprekken van Humanitas en VluchtelingenWerk zouden moeten worden gecombineerd.
- Er moet nog meer aandacht komen voor de Nederlandse cultuur en daarbij horende normen in Nederland, zoals het nakomen van afspraken en op tijd komen. Het niet op tijd komen of niet afmelden is de grootste ergernis bij vrijwilligers, professionals en (potentiele) werkgevers en zorgt er soms voor dat trajecten stuklopen. Dit komt de integratie niet ten goede.
- Er zijn drempels om te gaan sporten, met name voor vrouwen. Blijf hier aandacht voor hebben. Hoe kunnen we drempels wegnemen?
- Combineer de voorlichting over gezondheid van de GGD in het participatieverklaringstraject met het maatschappelijk werk om drempels richting het maatschappelijk werk te verkleinen.

- De toegenomen instroom van statushouders en andere migranten heeft invloed op de (ervaren) leefbaarheid in de buurt. Het is van belang dat statushouders weten wat de geschreven en ongeschreven regels zijn ten aanzien van wonen (onderhoud tuin, geluid, etc) en dat buurtbewoners geïnformeerd worden over het huisvestingsproces van statushouders en hun achtergrond. Overigens komt het ook voor dat aanvankelijke weerstand tegen de komst van statushouders verdwijnt als de mensen er eenmaal zijn.

Participatieraad

Wij hebben ook gesproken met de Participatieraad en aandachtspunten ontvangen in het kader van deze evaluatie. Zij hebben het afgelopen jaar met verschillende statushouders en organisaties gesproken.

Een aantal aandachtspunten die hierboven en bij de gesprekken met statushouders beschreven staan, komen ook terug in de aandachtspunten van de participatieraad. Aanvullend noemt de participatieraad ook nog de volgende punten:

- Beëindig de begeleiding van statushouders en hun partners niet als de uitkering stopt totdat er duurzame uitstroom is gerealiseerd en de integratie van de overige gezinsleden ook goed verloopt.
- Breidt de taalstages uit naar meer dagdelen per week.
- Anticipeer op de gewijzigde wet inburgering door nu al meer regie te nemen in het integrale plan van aanpak en stem de taken duidelijk af met VluchtelingenWerk. Doe dit ook al voor de huidige groep statushouders.
- Benchmark ook bij andere gemeenten die resultaten boeken en blik terug op eerdere adviezen van de participatieraad.

1.4 Samenvatting en conclusies

De afgelopen twee jaar is er veel werk verzet op het gebied van integratie en participatie van statushouders. Er gaan veel zaken goed. De meeste statushouders voelen zich welkom en gezien in Dalftsen en over het algemeen is er veel draagvlak onder inwoners. Dit is alleen al te zien aan de vele, vele vrijwilligers die zich inzetten voor de statushouders als maatschappelijk begeleider of begeleider bij financiën, opvoeding of de taalactiviteiten. De samenwerking met en tussen organisaties verloopt over het algemeen goed en er zijn korte lijnen. Uiteraard zijn er ook aandachtspunten. Hieronder volgen per thema kort de belangrijkste conclusies en aandachtspunten.

1.4.1 Ontvangst en eerste stappen na vestiging in de gemeente

De intake verloopt nog niet zoals we zouden willen en hier moeten nieuwe afspraken over komen, zeker gezien onze nieuwe wettelijke taken met de gewijzigde wet inburgering (hoofdstuk 2). Dat betekent dat de taken van VluchtelingenWerk zullen veranderen en dat wij nog duidelijker de regierol oppakken.

Hoewel er over het algemeen veel draagvlak is voor de komst van statushouders, zijn er in sommige buurten zorgen voor de leefbaarheid en er is soms sprake van weerstand. Er is op buurtniveau aandacht nodig voor communicatie. Hiervoor is samenwerking tussen Vechthorst, VluchtelingenWerk, Saam Welzijn en de gemeente van belang. Ook is het belangrijk om bij statushouders aandacht te (blijven) hebben voor de geschreven en ongeschreven regels rondom wonen.

1.4.2 Taal, inburgering en arbeidsparticipatie

Taal is en blijft met stip het belangrijkste aandachtspunt. Het niet kunnen spreken van de taal blijkt op alle leefgebieden tot problemen te kunnen leiden. Met name de zelfredzaamheid (zowel financieel als op andere vlakken) blijft achter als mensen de Nederlandse taal niet machtig zijn.

Uit alle gesprekken blijkt, dat er veel aandacht nodig is voor de kwaliteit en organisatie van het inburgeringsaanbod. Ook is meer zicht nodig op de voortgang van de inburgering van onze cliënten. Hiermee moet niet worden gewacht tot 2021. Afspraken hierover met taalaanbieders zijn in de maak.

Als het gaat om de toeleiding naar werk lijken de cijfers redelijk positief en lijkt het erop dat wij onze doelstelling voor eind 2020 (meer dan 40% van de statushouders die hier langer dan 3 jaar woont, kan zelfstandig in inkomen voorzien) moeten kunnen halen. De activiteiten op het gebied van re-integratie in combinatie met een hoge betrokkenheid bij de klant lijken goed te werken. Intensieve begeleiding en de inzet van specifieke activiteiten/instrumenten helpen statushouders om stappen te zetten richting werk, dat wordt ook door de onderzoekers van Windesheim als een van de werkzame elementen gezien. De intensieve begeleiding en regiefunctie van de consulent heeft ook een keerzijde: bij hoge werkdruk en toenemende caseload, dreigen trajecten vertraging op te lopen. Er zijn ook verbeterpunten op dit vlak, met name als het gaat om intensivering van het inburgeringstraject, de taalstages en overige taalactiviteiten. Daarnaast is meer aandacht nodig voor de arbeidsparticipatie van vrouwen.

1.4.3 Onderwijs en voorschoolse voorzieningen

Alle of nagenoeg alle statushouders kinderen in de leeftijd van 2,5 tot 4 bezoeken een voorschoolse voorziening en worden daarmee voorbereid op de basisschool. Doordat de maatschappelijke begeleiders dit actief oppakken en ook de consulenten hier oog voor hebben, zijn de kinderen van statushouders heel goed in beeld. Dit moeten we behouden.

De NT2-klas in Nieuwleusen is gestopt. Nu we geen schakelklas meer in de gemeente hebben, is het van belang om met de NT2 klas in Ommen lijnen te leggen in het kader van een zo snel mogelijke integratie in het reguliere basisonderwijs.

1.4.4 Maatschappelijke en sociale participatie

Niet alle doelstellingen worden gehaald, met name als het gaat om de maatschappelijke en sociale participatie van statushouders. Dit wordt deels ook herkend in het onderzoek van Windesheim en uit de gesprekken met statushouders. Een deel van de statushouders wil graag meer contact met Nederlanders. Jongeren vormen hierin een doelgroep die apart aandacht behoeven.

Veel statushouders die willen sporten ervaren financiële en/of sociale drempels. De samenwerking tussen de bruggenbouwer en de buurtsportcoaches blijft hierin van belang.

1.4.5 Preventie, begeleiding en hulpverlening

Er is de afgelopen twee jaar veel geïnvesteerd in preventie.

In 2016 werd voor de doelgroep statushouders laagdrempelige opvoedondersteuning duidelijk gemist. Hier is op ingespeeld door een training opvoedondersteuning en door het aanbod Homestart. Verder is er een financiële training aangeboden aan Eritreeërs (Eurowijzer). Hoewel niet hard is aan te tonen of hiermee problemen zijn voorkomen of verholpen, lijken deze voorzieningen op zijn minst in een behoefte te voorzien. Ook de training Mindspring lijkt statushouders beter in staat te stellen om te gaan met bepaalde psychische klachten. De rol van bruggenbouwer wordt over het algemeen positief beoordeeld, maar er zijn ook nog knelpunten, zoals de aansluiting met andere culturen/doelgroepen.

Knelpunten die gesignaleerd zijn:

- Gebrek aan professionele en gespecialiseerde (psychische) begeleiding voor de doelgroep, zeker nadat de begeleiding van Vluchtelingenwerk is gestopt.
- De financiële zelfredzaamheid van statushouders
- Eenzaamheid en onvoldoende sociaal netwerk bij jongeren of jongvolwassen alleenstaande statushouders.

2 Nieuwe inburgeringswet

Dit hoofdstuk gaat in op de nieuwe inburgeringswet zoals deze per 1 januari 2021 beoogd is. Onderstaande informatie is gebaseerd op de kamerbrieven en de concept wetteksten. Overigens is dit een versie die ter consultatie is voorgelegd en waar nog veel kritieke reacties vanuit gemeenten, deskundigen en taalaanbieders op zijn ontvangen. Mogelijk wordt een deel van de wet naar aanleiding van deze internetconsultatie dus nog aangepast.

2.1 Wettelijke kaders

Zoals bekend gaat het inburgeringsstelsel op de schop omdat het huidige stelsel niet werkt. Inburgeraars doen te lang over hun inburgering en halen niet altijd het hoogst mogelijke niveau (of zitten juist te lang in een niet passend systeem om maar te voldoen aan inspanningseisen). Daarnaast werkt het systeem van een vrije markt niet voor deze vaak kwetsbare doelgroep en is onvoldoende zicht op de voortgang.

Doel van de gewijzigde inburgeringswet is dat inburgeraars snel en volwaardig meedoen, liefst via betaald werk. Het beoogde taalniveau is minimaal B1 niveau, tenzij dit niet haalbaar is. Daarbij moet het traject vanaf het begin gericht zijn op participeren. Ook blijft kennis van de Nederlandse maatschappij een belangrijk onderdeel van de inburgering. In de wetgeving zijn de termen tijdigheid, snelheid, maatwerk, dualiteit en kwaliteit belangrijke kernwoorden. Het inburgeringsbeleid blijft bij het ministerie liggen, de uitvoering van de wet komt bij gemeenten te liggen en inburgeraars blijven zelf verantwoordelijk om aan de inburgeringsplicht te voldoen.

Een groot verschil met de vorige wet, is dat gemeenten ook verantwoordelijk worden voor de intake en (vaak beperktere) begeleiding van inburgeraars die geen asielvergunning hebben maar een reguliere verblijfsvergunning voor bepaalde tijd, zoals personen die hier een Nederlandse echtgeno(o)t(e) of partner hebben (gezinsmigranten). Bij deze doelgroep hebben wij geen invloed op de instroom. De afgelopen jaren waren er veel minder gezinsmigranten dan statushouders, maar vóór 2015 maakten gezinsmigranten landelijk gezien ongeveer 50% van de inburgeringsplichtigen uit. Geen onbelangrijke doelgroep dus.

2.1.1 Brede intake

In het nieuwe stelsel worden gemeenten verantwoordelijk voor de regie op inburgering vanaf het moment dat statushouders een verblijfsvergunning hebben en gekoppeld zijn aan de gemeente of vanaf het moment dat (gezins)migranten zich inschrijven in de gemeente.

Zo snel mogelijk (in het geval van statushouders al tijdens het verblijf op het AZC), moet gestart worden met de brede intake². Dit is een onderzoek naar de mogelijkheden die de inburgeringsplichtige heeft om aan de inburgeringsplicht te voldoen. Onderdeel is in ieder geval een verplichte, onafhankelijke leerbaarheidstoets die door het Rijk wordt ontwikkeld. Wanneer de statushouder verhuist naar de gemeente moet een warme overdracht plaatsvinden en de verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de gemeente.

In Dalfsen zijn we gestart met warme overdrachten van statushouders die nu in het AZC in Hardenberg en Dronten verblijven. Met andere AZC's gaan wij deze afspraken nog maken.

2.1.2 Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP)

Na afronding van de brede intake moet de gemeente (vermoedelijk binnen zes tot acht weken na vestiging in de gemeente) een Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie opstellen (PIP), waarin staat welke leerroute de inburgeraar zal volgen en welke ondersteuning en begeleiding hij/zij daarbij ontvangt. Bij dit plan moeten ook de beschikkingen op grond van de participatiewet worden gevoegd. In het eerste jaar moeten er minimaal twee formele voortgangsgesprekken plaatsvinden tussen de

² De brede intake omvat de onderwerpen leerbaarheid, opleiding, werkervaring, competenties en werknemersvaardigheden, taalniveau, motivatie en interesses, zelfredzaamheid, digitale vaardigheden, gezinssituatie, fysieke en mentale gezondheid en sociaal netwerk.

inburgeraar en de gemeente. Gedurende het eerste jaar kan op basis van de voortgang, de gekozen leerroute eenmalig veranderd worden. Het PIP krijgt de vorm van een beschikking, waarmee het een besluit van de gemeente is waarop gehandhaafd kan worden als de inburgeraar zich niet houdt aan de afspraken.

2.1.3 Maatschappelijke begeleiding

De gemeente blijft net als nu verantwoordelijk voor het bieden van maatschappelijke begeleiding. Wij hebben dit grotendeels bij VluchtelingenWerk belegd. Wat verandert, is dat er een aantal onderdelen niet meer bij de maatschappelijke begeleiding hoort maar bij het PIP. Dit betreft volgens de minister in ieder geval de hulp bij het starten van de inburgering en het stimuleren van participatie en integratie. Wat wel onder de maatschappelijke begeleiding blijft vallen is de praktische hulp bij het regelen van basisvoorzieningen en bewegwijzering en voorlichting over leefgebieden in de lokale samenleving (kennismaking met lokale leefomgeving en lokale samenleving zoals wonen, werk, inkomen, gezondheid, het onderwijssysteem en opgroeien en opvoeden). Wij vinden overigens het stimuleren van participatie en integratie een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

2.1.4 Leerroutes inburgering

Op basis van de bede intake wordt in het PIP vastgelegd welke route de inburgeraar gaat volgen: de reguliere inburgeringsroute (B1-route), de onderwijsroute of de Z-route. Net als nu bedraagt de maximale inburgeringstermijn 3 jaar, ingaand op de dag van inschrijving in de gemeente. Daarnaast geldt voor iedere inburgeraar dat zij binnen 18 maanden een participatieverklaringstraject moeten volgen (inclusief ondertekening) en dat zij de module 'Arbeidsmarkt en Participatie' (MAP) moeten afronden. Ook voor deze module wordt de gemeente verantwoordelijk.

B1-route

Het niveau van de reguliere inburgeringsroute (B1-route) wordt verhoogd van A2 naar B1 niveau, tenzij na aanzienlijke inspanning, uit advies van de cursusinstelling en uit een gesprek tussen de inburgeraar en gemeente blijkt dat de inburgeringsplichtige niet in staat is het niveau B1 te behalen binnen de gestelde termijn. Over de 'aanzienlijke inspanningen', het gesprek en het advies van de cursusinstelling worden nog nadere regels gesteld.

Examinering blijft landelijk geregeld. Onderdeel van de B1-route is het examen 'kennis van de Nederlandse Maatschappij' (KNM).

Onderwijsroute

Binnen de onderwijsroute volgen inburgeraars tot 28 jaar (die een opleiding willen volgen en waarvan op basis van de brede intake de inschatting is dat zij het diploma kunnen behalen) eerst een schakelvoorziening van 1,5 tot 2 jaar waarna zij kunnen instromen in een opleiding op MBO2-niveau of hoger. Binnen deze schakelvoorziening is naast taallessen op B1 of B2 niveau aandacht voor andere vakken en vaardigheden die relevant zijn voor instroom op de arbeidsmarkt. Een inburgeraar heeft binnen deze route voldaan aan de inburgeringsplicht als hij een MBO2 diploma of hoger heeft behaald en heeft voldaan aan het participatieverklaringstraject. De inburgeringstermijn zal dan ook langer dan drie jaar duren. Inburgeraars die deze route volgen, hoeven niet de module 'Arbeidsmarkt en Participatie' af te ronden.

Zelfredzaamheidsroute (Z-route)

Voor inburgeraars bij wie tijdens de intake wordt vastgesteld dat zij zeer veel moeite zullen hebben met het leren van de Nederlandse taal en zij een A2-niveau niet zullen halen binnen de reguliere route, is de Z-route beschikbaar. Dit betreft veelal analfabeten (ook in hun moedertaal), laaggeschoolde en/of laag leerbare inburgeraars. Zij krijgen een alfabetiseringstraject en zullen binnen twee jaar activiteiten moeten doen die aansluiten op de persoonlijke integratiedoelen die zijn vastgelegd in het PIP.

Als inburgeraars de afspraken uit het PIP zijn nagekomen hebben zij voldaan aan de inburgeringsplicht en krijgen zij een certificaat. Over de inhoud en vormgeving van het traject worden nog nadere regels gesteld. Uitgangspunt is dat deelnemers aan dit traject gemiddeld 20 uur per week bezig zijn, de helft met taal(onderwijs) en de andere helft met andere activiteiten gericht op zelfredzaamheid en participatie.

2.1.5 Bovenlokale samenwerking en inkoop door gemeenten

Gemeenten moeten zorgen voor de op maat gesneden inburgeringstrajecten gebaseerd op de uitkomsten van de brede intake. Er komt waarschijnlijk een aanbodplicht voor gemeenten in de wet, waarbij het gemeenten vrij staat op welke wijze dit aanbod tot stand wordt gebracht. Regionale samenwerking is, zeker gezien onze schaalgrootte, noodzakelijk om invloed te kunnen uitoefenen op de kwaliteit en organisatie van het aanbod. Inmiddels zijn wij met de gemeenten in de arbeidsmarktregio de mogelijkheden tot samenwerking te verkennen. Zie ook hoofdstuk 2.2. Verder blijft het keurmerk 'Blik op Werk' van toepassing, waarbij het toezicht is aangescherpt met financieel toezicht en toezicht in de klas.

2.1.6 Ontzorgen

In het PIP moeten afspraken gemaakt worden over het ontzorgen van statushouders. Het kabinet kiest ervoor om gemeenten de taak te geven om alle (bijstandsgerechtigde) statushouders verplicht gedurende een periode van zes maanden te ontzorgen. Deze verplichting wordt opgenomen in de participatiewet. In deze periode betaalt de gemeente de vaste lasten zoals huur, energiekosten en de verplichte zorgverzekering. De statushouder ontvangt wat resteert en ontvangt de toeslagen. Na een half jaar wordt de verantwoordelijkheid voor de betaling van de vaste lasten weer bij de statushouder gelegd, tenzij het noodzakelijk is om de ontzorging nog voort te zetten. Dat kan dan op basis van het al bestaande artikel 57 van de participatiewet.

Inhoudelijk hadden wij liever een voorstel gezien waarin meer maatwerk mogelijk zou zijn, omdat wij zien dat met een goede begeleiding sommige statushouders prima in staat zijn om zelf hun vaste lasten te betalen en zij met het nieuwe voorstel niet de regie over hun eigen financiën krijgen die zij wel aankunnen. Omdat op dit punt ook vanuit andere gemeenten kritiek is geuit, is het nog even afwachten of deze harde eis in de wet blijft staan of dat er toch meer mogelijkheden voor maatwerk komen.

2.1.7 Handhaving

Als een inburgeraar niet verschijnt op de brede intake of niet voldoende meewerkt aan de intake en het PIP of aan de geboden ondersteuning en begeleiding, moet de gemeente een bestuurlijke boete opleggen.

Wanneer de inburgeraar het participatieverklaringstraject of de module Arbeidsmarkt en participatie niet op tijd heeft afgerond, legt de minister een boete op (waarschijnlijk via DUO). Hetzelfde geldt voor het niet behalen van het inburgeringsexamen, het taalschakeltraject of het certificaat van de Z-route.

2.1.6 Bestuurlijke afspraken

De invoeringsdatum van het nieuwe stelsel is uitgesteld naar 1 januari 2021. Op 14 februari zijn tussen VNG en het Rijk bestuurlijke afspraken gemaakt waarbij een financiële impuls van 2 x 20 miljoen wordt uitgekeerd voor 2019 en 2020 (via de meicirculaire). Voor Dalfsen betekent dit een bedrag van € 33.000. Van gemeenten wordt verwacht dat zij in aanloop naar het nieuwe stelsel actief aan de slag gaan met het inburgerings- en taalverwervingsproces van inburgeringsplichtige statushouders en alvast groeien naar de regierol op inburgering in het nieuwe stelsel. Gemeenten moeten hun processen zo inrichten dat inburgeraars beter worden begeleid zodat inburgering effectiever en efficiënter wordt en meer is gericht op activatie en participatie.

2.2 Regionale samenwerking en te nemen stappen tot 1-1-2021.

In regionaal verband is op niveau van de arbeidsmarktregio Zwolle samenwerking opgestart onder begeleiding van de regiocoördinator die vanuit Divosa is aangesteld om gemeenten te ondersteunen bij de nieuwe opgave in het kader van de gewijzigde Wet Inburgering. Zo hebben we in mei een eerste verkennend gesprek gehad met alle taalaanbieders in de regio. Verder worden de diverse inburgeringsroutes inhoudelijk verder verkend en wordt per route bekeken wat de wenselijke inkoopchaal is.

2.2.1 Inkoop: regionaal of subregionaal.

Hoewel we natuurlijk het liefst een lokaal aanbod zouden willen creëren om vervoersproblemen te voorkomen en de kosten voor vervoer zo laag mogelijk te houden, is het gezien het aantal trajecten

dat wij jaarlijks verwachten in te kopen niet wenselijk, omdat het aanbod dan niet aan de kwalitatieve eisen zou kunnen voldoen en de klachten die er nu al zijn dan niet verholpen kunnen worden. Een subregionaal traject zou mogelijk zijn, maar aangezien de huidige inburgeraars nu naar aanbieders in verschillende subregio's gaan, lijkt een regionaal inkooptraject voor alle drie de inburgeringsroutes voor Dalfsen dan ook het meest wenselijk. Daarmee is het ook mogelijk differentiatie en specialisaties in het aanbod aan te brengen.

2.2.2 Planning

Zo als het er nu naar uit ziet, wordt de lagere regelgeving pas halverwege volgend jaar bekend. Ook is er nog veel onduidelijkheid over de financiën. De ingangsdatum van de nieuwe wet staat echter nog steeds op 1 januari 2021, waardoor we ondertussen wel verder zullen gaan met de voorbereidingen voor de inkoop.

De planning voor de inkoop ziet er globaal als volgt uit:

Oriënteren en verkennen inhoud en samenwerking:	oktober-november 2019
Besluitvorming samenwerking:	januari 2020
Inkoopstrategie vaststellen:	februari 2020
Marktdialoog en voorbereiding:	februari- mei 2020
Besluitvorming aanbestedingsstukken:	mei 2020
Doorlopen aanbesteding inclusief gunning	juni-november 2020

3 Aandachtspunten voor de komende jaren

3.1 Inhoudelijke aandachtspunten

3.1.1 Visie ‘Thuis in Dalfsen’ en uitgangspunten Transformatie Sociaal Domein.

In de inleiding hebben wij de visie uit het plan van aanpak 2017-2018 al aangehaald. Deze visie lijkt nog steeds aan te sluiten bij de uitdagingen die we voor de toekomst hebben. We willen ons nog steeds inspannen voor optimale randvoorwaarden waarin statushouders zo snel en zo goed mogelijk kunnen integreren en naar vermogen mee kunnen doen in de Nederlandse en lokale samenleving. Daarbij heeft het leren van de Nederlandse taal de hoogste prioriteit.

Daarnaast zijn in het beleidsplan transformatie de volgende uitgangspunten vastgelegd:

1. De vraag van onze inwoner en de daarbij passende en toekomstbestendige oplossing staan centraal. In het toewerken naar oplossing speelt de inwoner, waar mogelijk, een centrale en regisserende rol.
2. Voor onze inwoners willen we (sociale) nabijheid creëren.
3. We zetten in op preventie en voorliggende voorzieningen.
4. Samenwerking tussen organisaties in het uitvoeren van oplossingen en resultaten staat centraal in onze inkoop en dienstverlening.
5. Vanuit de gemeente handelen we naar de bedoeling van de verschillende wetten in het sociaal domein en verbinden we de mogelijkheden die deze wetten bieden. Hierbij staat de oplossing van de inwoner centraal. (maatwerk)

Ten aanzien van de randvoorwaarden die nodig zijn voor integratie en het naar vermogen mee kunnen doen, zijn er een aantal aandachtspunten voor de toekomst:

3.1.1 Brede intake en PIP

Overdracht vanuit het AZC

Met de diverse AZC's maken we afspraken rondom de warme overdracht/brede intake. Waar mogelijk wordt een warme overdracht op het gemeentehuis gedaan, zodat statushouders al een eerste indruk krijgen van de gemeente waar zij komen wonen en hun traject in de gemeente ook een formele start krijgt. Daarnaast kan de gemeente de statushouder indien nodig stimuleren om deel te nemen aan het voorinburgeringstraject op het AZC en (in aanloop naar de nieuwe wet inburgering) vast met de statushouder kijken welk inburgeringstraject geschikt is zodat de statushouder daar tijdig voor aangemeld wordt en zo snel mogelijk kan starten.

PIP

We willen met ingang van 2020 ook starten met de brede intake en het opstellen van een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP). Daarvoor maken we nieuwe afspraken met VluchtelingenWerk, waarin wij een aantal onderdelen (zoals het opstellen van het plan en de advisering voor een inburgeringstraject) zelf gaan oppakken en wij dit plan van aanpak eens per half jaar formeel evalueren met de statushouder. De rol van – en samenwerking met- de maatschappelijk begeleiders blijft heel belangrijk. Het PIP moet ook voor hen, naast de begeleiding die zij sowieso bieden, een praktisch hulpmiddel worden om focus aan te kunnen brengen in de begeleiding van de statushouder.

Hiervoor is het van belang tijd vrij te maken bij de consultants om de intake te gaan doen en het PIP op te stellen en hen goed op hun nieuwe rol voor te bereiden. Een integrale afweging is nodig om een goede inschatting te kunnen maken van de meest geschikte inburgeringsroute. In 2021 zal ook de door het rijk vastgestelde leerbaarheidstoets daar onderdeel van uitmaken.

Daarnaast zal het PIP in de loop van het traject ook aangevuld moeten worden met een concreet re-integratieplan waarin duidelijker wordt wat de mogelijkheden en onmogelijkheden van een statushouder zijn ten aanzien van de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt. Dat is immers in de eerste

weken niet altijd direct goed in te schatten. Ook op andere onderdelen zal na verloop van tijd bijstelling nodig zijn.

Bij het ontwikkelen van een PIP kijken we ook naar voorbeelden uit andere gemeenten en naar de plannen van aanpak die op het gebied van Jeugd/Wmo of re-integratie al gebruikt worden in Dalfsen.

3.1.2 Inburgering & taal, participatie en werk

Inburgering en taal

Of het nou gaat over werk, over gezondheid of over een sociaal netwerk, taal is van grote invloed op hoe het gaat op al deze terreinen.

Met ingang van 2021 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het aanbod van de inburgeringstrajecten. Doel van de gewijzigde wet inburgering is dat statushouders sneller en beter integreren, en het beheersen van de taal is daarvoor het meest belangrijk.

Inhoudelijk zien wij voor de inburgering de volgende uitgangspunten:

- Maatwerk, flexibiliteit en differentiatie in het aanbod. Inburgeraars moeten onderwijs krijgen dat past bij hun niveau en moet zo veel mogelijk aansluiten bij het taalgebruik in de praktijk en op de werkvloer.
- Korte wachttijden na aanmelding
- Gecertificeerde professionele docenten gedurende het formele lesaanbod. De kwaliteit van het inburgeringsaanbod hangt voor een groot deel af van de docent die voor de groep staat.
- Erkende lesmethodes passend bij de doelgroep.
- De intensiteit van het traject. Vaak is, zeker in het begin van het traject, intensiever taalonderwijs nodig en mogelijk dan nu wordt aangeboden.
- Mogelijkheden van avond en/of weekendonderwijs, zodat werken en inburgeren gecombineerd kan worden. Daarbij moeten we ook oog hebben voor de bereikbaarheid (bijvoorbeeld vanuit Lemelerveld) en kijken in hoeverre vrijwillige vervoersinitiatieven hierin een oplossing kunnen bieden.

Verder zullen wij bij het opstellen van het programma van eisen ook de input van statushouders meenemen.

Naast de inburgeringslessen is de oefening in de praktijk van groot belang. Hiervoor zijn in Dalfsen al veel mogelijkheden door bijvoorbeeld taalstages, vrijwilligerswerk, Koffie & Taal en de taalcoaches. Desondanks zien we in de praktijk dat als de inburgering is afgerond en men geen werk heeft (bijvoorbeeld vrouwelijke statushouders), de taal soms snel achteruit holt. Met de organisaties binnen de werkgroep statushouders wordt verder nagedacht over mogelijkheden waardoor ook deze mensen hun taalniveau op peil kunnen houden of zelfs kunnen verbeteren.

Vorbereiding op de arbeidsmarkt

Om statushouders nog beter te kunnen begeleiden richting de arbeidsmarkt, zien we de volgende mogelijkheden:

- De deelname aan taal-bevorderende activiteiten naast de inburgering (taalstages, taalcoach, koffie en taal, etc.) opnemen in het PIP. Met de verschillende partijen afstemmen op welke wijze we hier op willen en kunnen toezien.
- Vaker en meer aandacht voor de Nederlandse waarden die voor deelname aan het maatschappelijk verkeer en de arbeidsmarkt essentieel zijn (zoals afspraak is afspraak, op tijd komen, etc.). Dit nemen we mee in het participatieverklaringstraject en/of de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP), maar nemen we zo nodig ook op in het PIP als specifiek ontwikkeldoel.
- Activiteiten in het kader van re-integratie blijven inzetten (e-portfolio) en daarnaast inzetten op bedrijfsbezoeken en inspirerende voorbeelden uit de doelgroep (in het kader van de MAP)
- Taalstages waar mogelijk uitbreiden in frequentie, o.a. door het vaker inzetten van taalcoaches on the job. Waar mogelijk afstemming taalcoach-werkgever-onderwijs om het taalaanbod aan te passen op de benodigde taal op de werkvloer. Hier is nu een kleine pilot voor in voorbereiding.

Vrouwelijke statushouders en werk

De arbeidsparticipatie van veel vrouwelijke statushouders blijft achter, ook in Dalfsen. Als er na (en tijdens) de inburgering de taal nog maar minimaal in de praktijk wordt gebracht door het ontbreken van (vrijwilligers)werk, is de kans groot dat de vrouw op alle vlakken niet goed kan meekomen.

Daarom willen we samen met onze maatschappelijke organisaties inzetten op groepsvoorlichting/training op gebied van empowerment en werk. Hierbij is het van belang gebruik te maken van sleutelfiguren uit de doelgroep, die dezelfde drempels hebben ervaren.

Verder is het van belang om na uitstroom uit de uitkering naar werk van de statushouder, eventuele lopende trajecten van de partner waar nodig met lichte ondersteuning van de consulent/loopbaanbegeleider voort te zetten. Dit sluit aan bij onze overige dienstverlening aan overige niet-uitkerings-gerechtigden, waarvoor lichte re-integratievoorzieningen ter beschikking staan. Denk aan workshops (solliciteren, e-portfolio), een beperkt aantal adviesgesprekken bij de loopbaanbegeleiders en het gebruik maken van de contacten van de netwerker bij werkgevers (zie beleidsplan 'Afstand tot de Arbeidsmarkt 2019-2022).

Uitgangspunt is voorkomen dat vrouwen die stappen willen maken richting werk, weer (ongewild) bij huis komen te zitten en onvoldoende integreren. Verder blijft een gezin na uitstroom in ieder geval nog een jaar in beeld bij de consulent.

De zeer recentelijk verschenen rapportage van KIS 'Op weg naar werk', over de arbeidstoeleiding van vrouwelijke statushouders (september 2019), biedt mogelijk ook nog aanknopingspunten om op dit vlak onze aanpak aan te scherpen.

3.1.3 Preventie, zorg en welzijn

Het wel of niet slagen van een inburgerings- en re-integratietraject hangt niet alleen af van de kwaliteit en organisatie van het aanbod. Het hangt ook voor een groot deel samen met de lichamelijke en psychische gezondheid van statushouders, zoals ook blijkt uit onderzoek van KIS (zie bijlage 2). Het is dan ook van belang te blijven investeren in preventie, welzijn en zorg. Voor de komende jaren hebben we de volgende aandachtspunten:

- Onderzoeken hoe groot de groep statushouders is dat geen steunend sociaal netwerk heeft en hier gericht op inzetten met voorliggend veld. Daarbij ook specifiek aandacht voor jongeren en jongvolwassen statushouders.
- In blijven zetten op preventie door met samenwerkingspartners groepsbijeenkomsten te (blijven) organiseren aansluitend op de behoefte (bijv. wonen, gezondheid, stress en trauma, ouderschapsbijeenkomsten, assertiviteit, etc.).
- Met maatschappelijk werk kijken of we de drempel om hulp te zoeken bij psychische klachten verder kunnen verlagen. Bijvoorbeeld door aanwezigheid bij ontmoetingsavonden of door spreekuur bij maatschappelijk werk in eigen taal.
- Project Bruggenbouwer verlengen met een jaar. Wel kijken naar inzet vrijwillige sleutelfiguren om aansluiting andere culturen/doelgroepen te verbreden. Volgend jaar eindevaluatie (op vooraf bepaalde doelstellingen) en kijken of het project binnen de totale opdracht van het welzijnswerk kan worden opgevangen. Thema's: digitale vaardigheden en uitbreiding taalactiviteiten, leefbaarheid in de buurt, deelname sport, jongeren 12+ ?
- Homestart volgend jaar evalueren op resultaten en los van aanpak statushouders voorstel voor vervolg doen (meenemen in kader van grip op jeugdzorg).
- Samenwerking met VluchtelingenWerk, Saam Welzijn en Humanitas in kader van begeleiding financiële zelfredzaamheid. Daarbij leren van pilots en projecten in andere gemeenten. Daarnaast indien mogelijk spreekuren combineren waar ook (werkende) oudkomers gebruik van kunnen maken.
- Voorlichting op gebied van interculturele communicatie van tijd tot tijd herhalen voor professionals en vrijwilligers.
- Regionale samenwerking zoeken om met grote regionale GGZ aanbieders in gesprek te gaan om intercultureel aanbod op gebied van psychische klachten aan te bieden.

Leefbaarheid en draagvlak

Onbekend maakt onbemind en in sommige buurten staat het draagvlak onder druk. Veel weerstand komt voort uit vooroordelen en angst voor het onbekende, maar ook doordat statushouders onvoldoende bekend zijn met de geschreven en ongeschreven regels rondom wonen.

Met VluchtelingenWerk, Saam Welzijn en Vechthorst gaan we in gesprek om te kijken welke mogelijkheden er liggen om statushouders nog meer in contact te brengen met hun buurtbewoners, wat wij als gemeente kunnen doen op het gebied van communicatie over de huisvesting van statushouders en welke drempels moeten worden weggenomen om dit te realiseren. Het project 'Bekend maakt bemind', kan een mooie methode zijn om ook in buurten of straten in te zetten.

3.2 Financieel kader

Voor het jaar 2020 is er, door de spreiding van de incidentele middelen in het kader van de verhoogde asielinstroom in 2017 en 2018 en de incidentele middelen voor de voorbereiding van de wet inburgering, voldoende budget om op bovenstaande actiepunten te kunnen inzetten. Daartoe hebben we de volgende begroting:

2020	Begroting en inkomsten	Uitgaven
<i>Reguliere begroting</i>	€ 110.000	
<i>Incidentele middelen verhoogde asielinstroom</i>	€ 65.000	
<i>Incidentele middelen voorbereiding wet inburgering</i>	€ 33.000	
<i>Verwachte vergoeding maatschappelijke begeleiding</i>	€ 35.500	
Subsidies (VluchtelingenWerk, SAAM, Homestart)		€ 150.000
Voorlichting, trainingen		€ 25.000
Uitvoeringskosten (tolken, huisvesting)		€ 18.000
Tijdelijke formatie i.v.m. regiefunctie inburgering		€ 33.000
Communicatie		€ 2.500
Vorbereidingskosten wet inburgering		€ 5.000
Onvoorzien		€ 10.000
Totaal	€ 243.500	€ 243.500

Vanaf 2021 is de financiële situatie onzeker, omdat de incidentele middelen in 2021 niet meer beschikbaar zijn en nog niet duidelijk is welke middelen we van het Rijk zullen krijgen voor uitvoering van de nieuwe wet Inburgering. De verwachting is wel dat dit minder zal zijn dan wat we de afgelopen jaren hebben kunnen inzetten in het kader van dit plan van aanpak.

Door het project Homestart los van dit plan van aanpak ter besluitvorming aan te bieden en het project bruggenbouwer bij een positieve evaluatie indien mogelijk binnen de totale begroting van het welzijnswerk op te vangen, gaan de kosten op deze begrotingspost omlaag. Wanneer het Rijk gemeenten financieel voldoende uitrust om de nieuwe taken in het kader van de gewijzigde wet op te kunnen pakken, is er mogelijk voldoende budget om ook na 2020 uitvoering te kunnen geven aan de aandachtspunten voor de komende jaren. Blijkt dit niet het geval te zijn, zal er voor 2021 en verder een aanvullend financieel voorstel komen.

3.3 Sturen en meten

In het plan van aanpak Thuis in Dalfsen staan veel indicatoren opgenomen. In deze paragraaf hebben we een aantal indicatoren overgenomen en een aantal nieuwe toegevoegd, die in totaliteit een beeld geven van hoe de invoering van de nieuwe wet inburgering verloopt en hoe het gaat met de participatie van statushouders in de gemeente.

Doordat wij binnen het Sociaal Domein steeds meer datagericht werken en dit ook een specifiek aandachtspunt is vanuit het beleidsplan 'Afstand tot de arbeidsmarkt', verwachten we in de toekomst nog meer sturingsinformatie te kunnen weergeven.

Indicator	2017 (pva)	2019 (evaluatie)	2020	2021	2022
1 % statushouders dat binnen de wettelijke termijn (na inwerkingtreding nieuwe wet) een PIP heeft ondertekend	74 % (traject-plan)	Nog niet bekend	85 %	95 %	95 % *
2 % statushouders (3 tot 7 jaar in Dalfsen) dat uit de bijstand is gestroomd door werk / studie	9/19 %**	29/19%	30/20%	33/20%	36/20 %
3 % volwassen statushouders dat na een half jaar na vestiging in Dalfsen een taalstage of vrijwilligerswerk doet, een studie volgt of werk(ervaringsplek) heeft (maatschappelijke participatie).		50%	60 %	70 %	75%
4 Gemiddelde duur tot slagen inburgering in maanden		34	33	31	30

* 100% is het streven, maar in de praktijk zal blijken dat dit niet haalbaar is (bijv. door ziekte of psychische problemen).

** uitstroom richting werk / uitstroom richting studie. Het percentage in 2020 heeft dan betrekking op de statushouders ingestroomd in 2013 t/m 2016, .

Verder willen we in 2020 onderzoeken of en hoe we kunnen meten hoeveel van de statushouders er een steunend sociaal netwerk hebben, omdat dit een belangrijke indicator is voor het welbevinden en de zelfredzaamheid van statushouders.

Opgemerkt moet worden dat de percentages bij een lagere instroom erg kunnen fluctueren, omdat de achtergrond heel anders kan zijn. Wanneer we in een jaar veel jonge alleenstaande statushouders huisvesten, zullen de percentages hoogstwaarschijnlijk anders uitvallen dan wanneer wij uitgenodigde gezinnen (hervestigers) huisvesten.

Bijlage 1 Overzicht van uitgevoerde acties 2017-2019

<i>Wat zouden we doen?</i>	<i>Gedaan?</i>
1. Ontvangst en eerste stappen bij vestiging in Dalfsen	
Afstemming VWON en AZC over informatievoorziening	deels
Folder ontwikkelen	nee
VIP 18 traject afnemen bij VWON	ja
Gezamenlijke intake VWON/gemeente en integraal plan van aanpak	deels
Bespreken benodigde acties in het kader van nareizigers	Ja
Regelmatige evaluatie van de voortgang	ja
Proces betrekken/informereren van de buurt oppakken	ja
2. Taal, inburgering, participatie en werk	
Afstemming taalaanbieders ihkv regie op voortgang inburgering	Ja
Afstemming over (randvoorwaarden) taalaanbod	Ja
Initiatieven op gebied van taal, ontmoeting en integratie stimuleren/faciliteren	ja
structuur opzetten voor koppelen vraag en aanbod vrijwilligerswerk en maatjes/buddy's	nee
mogelijkheid e-portfolio onderzoeken en implementeren	ja
Kwartiermaker aanstellen richting bedrijfsleven/organisaties	nee
Organiseren/faciliteren voorlichting/workshops	ja
Taalmaatje 'on the job' stimuleren	Ja
Als gemeente zelf taalstages/werkervaringsplek aanbieden	Ja
Participatieverklaringstraject voortzetten en uitbreiden	Ja
3. Onderwijs en voorschoolse voorzieningen	
NT-2 voorziening faciliteren	Geen verzoek gehad
training pedagogisch medewerkers/zorgprofessionals	Ja, onderwijs en kinderopvang in oktober 2019
4. Integratie in de buurt, wijk of dorp	
Communicatie/informatie richting verenigingen, inwoners, etc.	deels
Mogelijkheden stimuleren deelname teamsport of cultureel (groepsaanbod) onderzoeken	Wordt opgepakt armoedebeleid.
5. Preventie, begeleiding en hulpverlening	
Sociale kaart op gebied van vergunninghouders/nieuwkomers opstellen	Ja
Afspraken VluchtelingenWerk over aanpak vroegsignalering	Ja
Vergunninghouders inzetten als bruggenbouwer/ sleutelfiguren	Ja
uitbreiding Welzijns/jongerenwerk voor ontmoetingsactiviteiten, begeleiding en maatjesprojecten	Ja
Homestart inzetten	Ja

Bijlage 2: infographic KIS arbeidsparticipatie statushouders

Wat werkt bij arbeidsparticipatie van statushouders

De arbeidsparticipatie van statushouders blijft sterk achter bij die van de Nederlandse beroepsbevolking en andere migranten. Werkloosheid onder deze groep heeft zowel negatieve gevolgen voor het individu als voor de samenleving. Wat werkt bij het bevorderen van arbeidsparticipatie van statushouders in uw gemeente?

VERGROTEN KANS OP VINDEN VAN WERK DOOR:

OBSTAKELS

- ▲ Geringe taalvaardigheid.
- ▲ Inburgeringslessen niet afgestemd met werktijden) of andere op integratiegerichte activiteiten.
- ▲ Taallessen sluiten niet altijd aan op opleidingsniveau.

Combineren taalles met praktijkervaring: taal vergroot kans op werk, werk vergroot kennis taal.

Direct starten met taalonderwijs bij binnenkomst Nederland.

Beschikbaarheid van taallessen voor alle niveaus.

OBSTAKELS

- ▲ Veel statushouders beschikken niet over de juiste opleiding of training om in Nederland weer aan het werk te gaan.
- ▲ Statushouders hebben hun (hoger onderwijs) diploma niet altijd kunnen meenemen toen zij vluchtten.
- ▲ Werkgevers vinden het lastig om kennis en competenties van statushouders op waarde te schatten.

Lange termijn: volgen van een opleiding. Statushouders met Nederlands diploma hebben na 10 jaar even vaak een baan als autochtone Nederlanders met diploma.

Waardering diploma's (Nuffic).

Korte termijn: baangerichte opleidingen of trainingen (BBL).

Assessments om kennis en competenties te beoordelen (in overleg werkgevers).

OBSTAKELS

- ▲ Risico op schulden in eerste periode na vestiging.
- ▲ Gezondheidsproblemen (mentaal / fysiek) gerelateerd aan (de gevolgen van) de vlucht.

Werkgever die werk aanpast aan capaciteit werknemer.

Eén begeleider die rekening houdt met belastbaarheid bij vinden werk (aantal uren, soort werk).

Erkenning en signalering van gezondheidsproblematiek.

OBSTAKELS

- ▲ Eenzaamheid/isolatie door gebrek aan contacten (in de buurt).
- ▲ Ontbreken van informele ingang naar potentiële werkgevers of informatie over werk.

Ondersteun initiatieven/projecten gericht op het vergroten van het sociale netwerk en de uitwisseling met buurtbewoners.

Biedt statushouders trainingen rondom effectief zoeken naar werk en presentatievaardigheden.

Inzet van een 'vaste' mentor of coach.

Werkgever vooraf informeren over belastbaarheid en vaardigheden statushouder.

Heldere afspraken met werkgever over begeleiding (in de eerste maanden) op de werkvloer.

OBSTAKELS

- ▲ Onbekendheid met doelgroep.
- ▲ Vooroordelen (statushouders presteren minder goed).

ALGEMENE TIPS:

- 💡 Biedt de mogelijkheid tot het volgen van duale trajecten (gelijktijdig volgen van taalles, opleiding/werk).
- 💡 Organiseer vrijwilligerswerk als opstap naar betaald werk.
- 💡 Maak het oplossen van eventuele obstakels een integraal onderdeel van de ondersteuning.